

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Rastko Bradašnja. Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje »Slovenski Jadran«. Direktor in glavni urednik Stane Skrabar. Za tisk odgovarja Franc Zdešar. Uredništvo in uprava v Kopru, Kidričeva 26, telef. 170. Posamezni izvod 10 din. Priloga »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500 din, za inozemstvo pa 1000 din ali 3,5 dolarja Bančni rač. 65-KB-1-Z-181.

ZA
VSAKO PRANJE

Delovno posvetovanje komunistov koprskega okraja Za lepše in boljše življenje

POSVETOVANJA SE RAZEN 301 DELEGATA UDELEŽUJEJO TOVARIŠI VLADO KRIVIC, BRANKO BABIČ, TINE REMŠKAR, MITJA VOŠNJAK, PODPOLKOVNIK JOŽE JAKOMIN IN DRUGI

Okrajni komite ZKS koprskega okraja je sklical za 12. in 13. t. r. v Portorožu okrajno posvetovanje komunistov, ki se ga razen 301 delegata udeležujejo tudi naslednji gostje: član Izvršnega komiteja ZKS Vlado Krivic, član Centralnega komiteja ZKS Branko Babič, član CK ZKS in sekretar goriškega OK Tine Remškar, jugoslovanski generalni konzul iz Trsta Mitja Vošnjak in zastopnik JLA podpolkovnik Jože Jakomin.

To pomembno partijsko posvetovanje, ki ga je predvidevala že redna partijska konferenca koprskega okraja v februarju letošnjega leta, ima po tedanjem sklepu namen, da ob začetku zime, po desetih mesecih kritično pregleda in oceni izvrševanje sklepov omenjene partijske konference. Razen tega pa ima to dvodnevno študijsko posvetovanje brez dvoma še poseben pomen sprito razgibanih mednarodnih dogodkov in sprito dejstva, da stojimo pred novim družbenim planom.

Posvetovanje se je pričelo v hotelu Palace v Portorožu v sredo 12. t. m. ob 9.30 uri, ko ga je s pozdravom vseh gostov in delegatov otvoril član CK ZKS in sekretar OK ZKS v Kopru tovariš Albert Jakopič-Kajtimir, ki je podal uvodno poročilo. Ob otvoritvi posvetovanja je prišla prisrčno pozdravit komuniste koprskega okraja delegacija pionirjev iz Portoroža. Nato so delegati sprejeli predlog, da nadaljujejo razpravo na osnovi treh v naprej jim dostavljenih poročil v komisijah, v organizacijsko-politični, v komisiji za družbeno upravljanje ter v komisiji za razvijanje socialističnih odnosov v kmetijstvu.

Ob zaključku lista tečejo živahne razprave v vseh treh komisijah. O nadaljnjem poteku posvetovanja bomo poročali v prihodnji številki, danes pa v izviru objavljamo glavne misli iz uvodnega referata tovariša Alberta Jakopiča-Kajtimira.

Uvodno poročilo sekretarja OK ZKS Alberta Jakopiča

Po pojasnilu o namenu posvetovanja je okrajni sekretar Zveze komunistov Albert Jakopič-Kajtimir poudaril, da je v pripravljenih treh referatih precej kritičnih ugotovitev, saj je imela naša Zveza komunistov vselej to hrabrost, da je pogledala resnici v oči. V tem je tudi njena moč, njen ugled, ne samo med našim ljudstvom, temveč tudi po vsem svetu. To naše najosnovnejše orožje pa skušajo nekateri doma in zunaj, posebno

na Vzhodu, napačno tolmačiti s tem, da navajajo naše kritične ocene kot »dokaz« neuspešnosti našega sistema. Toda, če bi bilo pri teh ljudeh, ki si hočejo v svoji nepojmljivi ozkosti na takšen način obdržati stalinistične stolčke, samo za trohico tega, kar imamo mi, ne bi bilo krvavih dogodkov na Madžarskem, ne bi socializem po njihovi krivdi doživljal tako strahotnega udara. Zatem je tovariš Kajtimir nadaljeval:

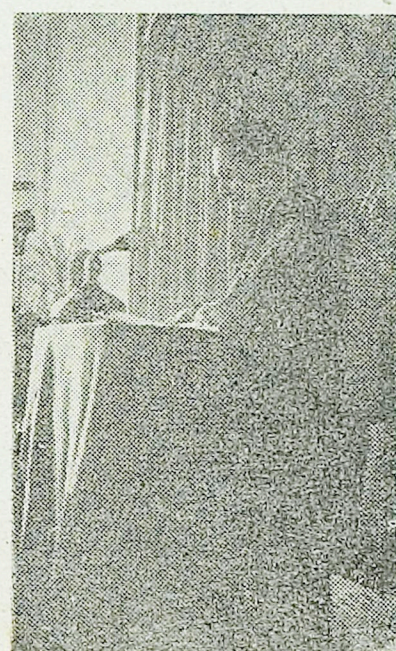
skega standarda — seveda predvsem na osnovi dviga storilnosti in proizvodnje v gospodarstvu kot kmetijstvu ter ob temeljiti preorientaciji naše investicijske politike. Zato morajo postati te smerice skupno z govorom tovariša Kardelja osnova za konkretno akcijo vseh naših splošno družbenih in gospodarskih organov in političnih organizacij.

»Teorije« o »prenapetem planu« so bile neutemeljene

Nato je podal tovariš Jakopič kratko oceno o izvajanju okrajnega, družbenega plana v prvih 9 mesecih in predvidevanja za izpolnitev plana ob koncu leta. Razen podrobnejših številčnih izračunov je nadaljeval:

»Celokupni plan za letošnje leto predvideva 39 milijard 500 milijonov bruto proizvoda. V devetih mesecih smo izvršili plan v višini 27 milijard 586 milijonov, za celo leto pa predvidevamo 38 milijard 741 milijonov, ali 98% plana. Družbeni proizvod je bil planiran v višini 8 milijard 933 milijonov, v devetih mesecih smo dosegli 6 milijard 570 milijonov, za celo leto pa predvidevamo, da bomo dosegli 9 milijard 146 milijonov ali 102%.

»Ta pregled nam kaže, kako neutemeljene so bile razne »teorije« o »preostrem«, »prenapetem« planu, o »prevelikih zahtevah« glede štednje, odkrivanja rezerv itd., saj smo v kljub znanim objektivnim težavam in v zvezi s pomanjkanjem električne energije, kljub zimski pozebi, poletni suši ter epidemiji meningitisa, ki nas je močno prizadela v turizmu, prometu itd., vendarle skoraj docela dosegli postavljeni okrajni družbeni plan. Prav gotovo pa bi bil vključ vsem tem oviram plan došen in presežen, če ne bi imeli nekaterih podjetij, ki so zaradi svoje nedograjenosti, slabe organizacije proizvodnje ali pa pomanjkljive komercialne službe v dosezanju plana močno zaostali. To so na primer Steklarna galanterija, Hrpelje, s predvideno letošnjo realizacijo 45%, Mehanotehnika, Izola — 87%, Telekomunikacije, Sežana — 62%, Erma, Šmarje — 32%, Tovarna mila, Piran — 68%, Piranske soline — 80%, Plama, Podgrad

Sekretar OK ZKS Koper
Albert Jakopič - Kajtimir med
podajanjem svojega poročila

— 83%, Ruda, Izola — 42%, Stil, Koper — 70%, Partizanka, Koper — 65%, Tovarna pletenin, Sežana — 83%. Ta podjetja bodo morala v prihodnjem letu podvzeti vse, da dosežejo postavljeni plan. Okoli 100% bodo dosegli plan Elektro-Koper, Elektro-Sežana, Rudnik Sečovelje, Tomos Koper, Lama Dekani, Ladjedelnica Piran, Opekarne Ilirska Bistrica, Marmorindus Sežana, LIP Postojna, Lesonit Ilirska Bistrica, IRIS Izola in Tovarna mesnih izdelkov Postojna. Visoko preokračanje planirane realizacije pa je predvideno v podjetjih Javor, Pivka — 116%, Topol, Ilirska Bistrica — 120%, Arrigoni, Izola — 119%, De Langlade, Koper — 117%, Zadrutnik, Ilirska Bistrica — 113%, Mlekarna, Sežana — 118% in Tiskarna časopisno založniškega podjetja Slovenski Jadran, Koper — 112%.

Ta kratek pregled nam kaže prvič, da bo pod planom v glavnem industrija izdelkov za široko potrošnjo. Temu je predvsem vzrok ali nedograjeno podjetij, ali pa dejstvo, da pač delavski sveti in upravni odbori niso v zadostni meri sodelovali v razumevanju preorientacijo v našem gospodarstvu, ki smo jo začeli na široki fronti že v lanskem letu z vso ostrino izvajati. In drugič: cele veje našega gospodarstva, posebno pa vrsta posameznih podjetij, so dosegla predvsem v III. tromesečju ogromne rezultate saj so nekatera podjetja v tem tromesečju celo podvojila rezultate celega prvega polletja. Gotovo so k takim rezultatom pripomogli objektivni pogoji, toda nedvomno je na to odločilno vplival — to pa je za naše posvetovanje izredno važno! — tudi subjektivni faktor. Znano je namreč, da smo ob kritičnih analizah prvega polletja preko občinskih komitejev, konferenc s komunisti-gospodarkstveniki, delavskimi sveti, upravnimi odbori itd., podvzeli široko politično akcijo, da bi z dvigom proizvodnje, storilnosti, štenje, učinkovitejšega izkoriščanja delovnih ur itd. v drugem polletju nadoknadili pomanjkljivosti v izvrševanju plana. Rezultati takega

(Nadaljevanje na 3. strani)

Pred volitvami v odbore SZDL

Socialistična zveza koprskega okraja je ponovno pred nalogo, da na šestih sestankih javno obračuna svoje delo za leto 1956. Vse osnovne organizacije so namreč pred ponovnimi volitvami v svoje odbore, stari odbori pa podajajo obračun svojega dosedanjega dela. Na predvolilnih in volilnih sestankih bo tudi članstvo sleherne organizacije moralo oceniti svojo politično aktivnost in prikazati svoj prispevek k skupnim naporom celotne jugoslovanske družbe pri graditvi boljšega življenja.

Okrajni odbor Socialistične zveze je na svoji zadnji seji sklenil, naj osnovne organizacije ob pomoči občinskih in okrajnega odbora takoj začnejo s pripravami za izvolitev novih odborov. Priprave so dejansko že pričele, ko so vsi odbori osnovnih organizacij v zadnjem mesecu kritično ocenili svoje delo od izvolitev do danes. Te ocene so pokazale, da je vrsta organizacij in njihovih odborov že razumela, da ne gre v Socialistični zvezi le in zgolj za pripadnost socialistični ureditvi, kajti to pripadnost je vse jugoslovansko delovno ljudstvo manifestiralo že takrat, ko se je s puško v roki borilo za zmago nad starim preživelim družbenim redom in se s tem izreklo za graditev socialističnega sistema. Tako so mnoge organizacije že razumele, da je le stalna politična aktivnost lastna organizaciji, njenemu odboru in posameznemu članstvu. Te ocene so ponovno pokazale, kar je ugotovila že junijska okrajna konferenca SZDL, kako važna in pomembna je aktivnost odborov osnovnih organizacij za uspešno delovanje celotne socialistične organizacije. Zato so predstojajoči občni zbori socialistične zveze še toliko važnejši. Ob njih se mora članstvo v polni meri zavedati, koga in zakaj bo volilo v odbor.

Socialistična zveza koprskega okraja je bila v tem letu dokaj aktivna, saj je vrsta organizacij delala tudi preko poletja, ko so naši delovni ljudje zlasti na vasi najbolj zaposleni. Velik uspeh so dosegli predvsem tiste organizacije, ki so skupno s krajevnimi odbori zainteresirale svoje članstvo na izvajanju krajevnih komunalnih del. Pri takih akcijah so se uveljavljali tako odbori Socialistične zveze kot krajevni odbori. Končni uspeh pa je bil ta, da so se s tem prostovoljnimi deli obogatili občinski družbeni plani za mnogo milijonov realiziranega, opravljenega dela. Da je Socialistična zveza lahko na področju drobnih, toda važnih komunalnih naprav, dosegla take uspehe, da so bili doseženi uspehi tudi na ostalih področjih našega življenja, pa so se zato v zadnjih osmih mesecih tega leta odbori osnovnih organizacij zbrali 846 krat, članstvo pa 462 krat na svoje sestanke. Ta aktivnost je jasen dokaz, da postajajo organizacije SZDL že trdna tribuna javnega obravnavanja in reševanja vrste političnih in ostalih družbenih problemov.

Ko je Socialistična zveza pred novimi volitvami, se mora bolj kot kdajkoli zavedati, kaj pomeni njena aktivnost za naš notranji gospodarski in drugi razvoj, kakor tudi, kaj pomeni njena aktivnost ob pravilnem in vsakodnevnem tolmačenju zunanjih političnih dogodkov vsem našim delovnim ljudem. Ena osnovnih nalog organizacij in članstva pa je, da nadalje razvija pridobitve NOB, v današnjem času še posebno delavsko in družbeno upravljanje, na vasi pa še posebej kmetijsko zadrugništvo. V duhu nadaljne graditve in krepitve delavskega in družbenega upravljanja ter socialističnega zadrugništva, naj potekajo letos tudi priprave in volitve v odbore Socialistične zveze.

Ivan Mausar

Kritičen pregled lastnih napak - odtod moč naše partije

»Če so torej tudi naši referati stvarna slika stanja osnovnih obravnavanih vprašanj, tedaj nam bodo omogočili, da se temeljito pripravimo na delo za izvajanje nadaljnjih nalog v okviru nenehnega utrjevanja organizacije Zveze komunistov, delavskega in družbeno upravljanja ter razvijanja socialističnih odnosov na vasi. Okrajni komite je pripravil za današnjo razpravo navedene tri teme zato, ker smatra, da so to tisti osnovni problemi, ki — če jih bomo pravilno reševali — morajo roditi nadaljnje ključne uspehe v graditvi naše socialistične stvarno-

sti. Organizirana, zavestno disciplinirana sila organizacije Zveze komunistov, o kateri govori organizacijski referat, je namreč tista osnovna sila, ki naj skupno z ostalimi političnimi organizacijami do kraja razvije naše družbeno delavsko upravljanje s tem, da na tej poti odstrani še preostale pomanjkljivosti in napake, ki jih nakazuje ustrezn referat, vzporedno s tem pa naj povede naš delavski razred v dosleden in konkreten boj za izvajanje smernic Zvezne ljudske skupščine, smernic za nadaljnjo stabilizacijo našega gospodarstva, postopnega dviga življenj-

Za svoje delovno predsedstvo je konferenca izvolila člane sekretariata OK ZKS Koper. V sredini sekretar Albert Jakopič-Kajtimir ob začetku posvetovanja.

Sprejem DO SVETU

KAKO BOMO OBNOVILI »ZAHODNO ENOTNOST«

Jesensko zasedanje Atlantskega sveta v Parizu bo verjetno najpomembnejše po ustanovitvi te organizacije. Že prvi sestanki med zunanjimi ministri so pokazali, da je razdor na Zahodu precej globok in da ima ZDA vedno večji vpliv v Atlantski zvezi.

Kriza v Atlantski zvezi traja že skoraj leto dni. Najhujši udarec vojaškemu sodelovanju zahodnih držav je prizadejala britansko-francoska sudska pustolovščina. Sedaj gre predvsem zato, da bi na kakršenkoli način vskladili zahodno politiko. V glavnem gre za tri koncepcije: Angleži in Francozi trdijo, da so z vojaško akcijo v Egiptu zadržali prodiranje sovjetskega vpliva na Bližnji vzhod. Amerikanci menijo, da napad na Suez ni prav nič zadržal Sovjetske zveze, da ne bi intervenirala na Madžarskem, skandinavske države pa so ubrale tretjo pot, da je treba posvetiti vso skrb izboljšanju odnosov med Zahodom in Vzhodom in ohraniti tako mir v svetu.

NEREDI V SZCZECZINU

Sredi tedna so skupine brezposelnih povzročile nered v poljskem mestu Szczeczinu. Napadle so nekaj miličnikov in razbile okenska stekla v tramvajih in na poslopju konzulata ZSSR. Radio Varšava je sporočil, da so delavci, študentje in vojniki drhal razgnali. Policijske oblasti so aretirale 83 oseb.

PRED NOVIMI POGAJANJI O SUEZU?

V političnih krogih evropskih in drugih prestolic se vedno bolj širijo glasovi o nujnosti pogajanj za dokončno ureditev plovbe skozi Sueški prekop. Na pogajanja je pripravljena tudi egiptovska vlada, seveda pod pogojem, da upoštevajo šest načel, ki jih je sprejel Varšovski svet za ureditev sueškega

vprašanja. Egiptovska vlada sodi, da je treba mednarodni sporazum o prosti plovbi doseči ob popolnem spoštovanju egiptovske suverenosti s pogajanjem vseh zainteresiranih držav. V okviru OZN. V Kairu poudarjajo, da Egipt bržčas ne bo privolil v nobeno razpravo o resolucijah osemnajstih dežel in o Dullesovem načrtu, ki terja internacionalizacijo prekopa. Po mnenju egiptovskih političnih krogov bi morali za pogajanja poskrbeti v okviru OZN.

ČUEN LAJ V BURMI

Po obisku Indije je kitajski ministrijski predsednik Ču En Laj odpotoval v Burmo, kjer je imel več razgovorov z burmanskimi državniki. Predstavnikom burmanske protifašistične narodne lige je izjavil, da se lahko vsa sporna vprašanja med obema deželama rešijo na miroljubnem načinu. Glede gospodarskega sodelovanja pa je izjavil, da mora temeljiti na enakopravnosti in na petih načelih miroljubne koeksistence. Ta načela pa seveda ne preprečujejo Kitajski in Burmi, da ne bi sodelovale z drugimi deželami.

NENAVADNO PRIZADEVANJE KOMUNISTIČNE PARTIJE ČSR

Centralni komitej KP ČSR je objavil te dni resolucijo po dva dni trajajočem tajnem zasedanju, v kateri so posebno točko posvetili tudi govoru tovariša Tita v Pulju. V tej točki so falzificirali in popačili glavne misli iz predsednikovega govora v Pulju, očitali Zvezi komunistov Jugoslavije socialdemokratske težnje, Jugoslavijo pa skušali prikazati kot razbijalce sodelovanja in enotnosti mednarodnega delavskega gibanja. Ta resolucija vsekakor ni osamljen pojav, marveč je najnovejši člen v verigi, ki jo kujejo že več mesecev. Začelo se je s tajnimi pismi, v katerih so izrazili dvome o Zvezi komunistov Jugoslavije. Čeprav je šlo za ZKJ, Jugoslaviji teh pisem niso odposlali. Potem so se pojavili članki v Pravdi in drugod z znanimi spreminjanji smisla Titovega govora. Češkoslovaška resolucija pa je prvi uradni dokument, s katerim so napadi na našo državo prešli fazo sumničnega in vzdušja časnihših člankov. Vprašanje je seveda, kam taka pot pelje. Vsekakor ne bo dobrih stikov in prijateljskega sodelovanja med ČSR in Jugoslavijo, o čemer je v resoluciji kljub vsem napadom izražena želja. Take obdolžitve namreč kažejo vse bolj na obnovo metod iz dobe Informbiroja, kakor pa na iskreno željo za sodelovanje na enakopravni osnovi in za konstruktivno izmenjavo mnenj.

PRED SESTANKOM NEHRU—EDEN?

Iz New Delhija so sporočili, da se bo indijski ministrijski predsednik Nehru verjetno konec tedna sestal v Londonu z britanskim ministrijskim predsednikom Edenom. Nehru nima menda nobenega vnaprejšnjega določenega programa za razgovor. V Londonu se bo mudil le šest ur, nato pa bo odpotoval v Washington, kjer se bo z Eisenhowerjem razgovarjal o vprašanjih Srednjega vzhoda.

Medtem poročajo iz Jamaike, da se je predsednik Eden povsem zdravstveno opomogel in da se bo v nekaj dneh vrnil v London.

Burne debate na kongresu KP Italije

V Rimu se nadaljuje kongres KP Italije. Po referatu generalnega sekretarja Togliattija so se začele burne debate predvsem o sodobnih metodah in oblikah marksističnega-leninističnega internacionalizma. Na kongresu je govoril tudi vodja jugoslovanske delegacije Petar Stambolić, ki je poudaril, da smo zdaj na najboljši poti, da se sodelovanje med KPI in ZKJ še bolj razširi, tako v korist naših narodov kakor tudi v korist utrjevanja in razvoja socializma. Ko je govoril o razvoju delavskih gibanj v svetu in o dogodkih na Madžarskem, je med drugim dejal: Kadar se predstavnik ZKJ kritično dotaknejo posameznih pojavov v sodobnem de-

Protidelavski ukrepi na Madžarskem

Kadarjeva vlada je začela z nevarno igro, ki lahko privede do reprimandov oktrojskih dogodkov. V začetku tedna je objavila ukrep o razpustu revolucionarnih delavskih svetov in ukrep o upostavitvi naglih sodišč za dejanja proti javni varnosti. Te izredne ukrepe je utemeljila s trditvijo, da si »protirevolucionarne tolpe na Madžarskem prizadevajo izkoristiti delavske organizacije za svoje mračne cilje«.

Na Madžarskem se je tako položaj znova zaostрил. Po vsej de-

želi je izbruhnila delavska stavka v zelo velikem obsegu. V torek so se na ulicah Budimpešte znova pojavili demonstranti in znova so se začeli rafali iz avtomatičnih orožij in streljani. Delavci so ogorčeni, kajti prav delavski sveti so stali v prvih vrstah pri prizadevanjih za upostavitve miru na Madžarskem. Res je sicer, da so se v njihove vrste vrnili tudi posamezni protidelavski elementi, toda to ni bistveno, kajti jedro je bilo zdravo. Vlada je napravila še eno veliko napako, ki jo bo težko popraviti. Ljudstvo je ogorčeno, saj vidi v takih ukrepih vračanje na staro, Rakosijsvo pot.

Bistvo spora med vlado in Centralnim delavskim svetom Budimpešte je bil v priznanju kompetence tega sveta. Medtem ko je vlada odločno zahtevala, naj bi funkcijo delavskih svetov omejili zgolj na gospodarsko posvetovalno, je Centralni svet zahteval tudi politične pravice, to je, da delavski sveti zažive kot politični mehanizem pri izgradnji nove madžarske socialistične demokracije. Spor se je zaostрил do take mere, da je vlada aretirala več članov delavskih svetov, kar je delavce še bolj razburilo.

Madžarsko vprašanje pa se je zaostřilo tudi v mednarodnem merilu. Madžarska delegacija je zapustila OZN zaradi »žalitev madžarske vlade in neprestanega vmešavanja v notranje zadeve Madžarske«. Vodja delegacije Imre Horvat je sporočil, da se bodo vrnili na zasedanje, ko se bodo razprave o madžarskem vprašanju razvijale v duhu ustavne listine OZN. Medtem se madžarska vlada še vedno ni odločila glede predloga glavnega tajnika OZN Hammarskjöld, da bi obiskal Budimpešto. Ta predlog je podprla tudi jugoslovanska delegacija v OZN.

Novice s Tržaškega

TUDI SLOVENSKE KNJIGE SO DOBILE MESTO v novoustanovljeni Ljudski knjižnici. Ob svečani otvoritvi so govorniki poudarili pomen knjižnice v Trstu, torej na meji države, niso pa omenili vloge Trsta kot točke, kjer se zblížujeta dve kulturi. Knjižnica ima trenutno 15.000 knjig, kmalu pa jih bo imela okrog 23 tisoč. Med slovenskimi knjigami prevladujejo dela naših klasikov, obiskovalcem pa so na razpolago tudi najnovejši zvezki Jugoslovanske in Pomorske enciklopedije.

ZA OHRANITEV PRISTOJNOSTI TRŽAŠKEGA SODIŠČA. Na zadnji seji izvršnega odbora se je Slovenska gospodarsko-kulturna zveza v Trstu zavzela za to, da bi dosedanja pristojnost tržaškega sodišča ostala neokrnjena. Gre za zakon, ki določa, da spada občina

Devin—Nabrežina v pristojnost preture v Trzinu in sodišča v Gorici. Toda omenjena občina spada k tržaškemu ozemlju, ki je deležno vseh pravic, ki jih predvideva londonski sporazum, medtem ko ta sporazum ne vključuje Tržica in Gorice. Razen tega devinsko-nabrežinska občina tudi gospodarsko teži k Trstu.

TRŽAŠKA STEKLARNA, ki obratuje v industrijskem pristanišču, je na zahtevo pokojninskega INPS prišla v stečaj. Steklarna dolguje zavodu baje okrog 50 milijonov lir. Med 148 nameščenci Tržaške steklarne vlada velika zaskrbljenost, kaj bo z njihovimi službami.

O OBMEJNEM PROMETU. Med tržaškim ozemljem in Jugoslavijo je prešlo mejo v oktobru 39.154 potnikov; 20.425 ljudi je potovalo s parniki, 18.729 pa po kopnem. Jugoslovanskih prometnih zvez se je poslužilo 21.714 oseb, italijanskih pa 17.413.

POSREDNA PODRAŽITEV ELEKTRIKE. Tržaško podjetje ACEGAT je sklenilo povečati svoje redne dohodek tako, da bodo vsakemu koristniku zaračunali najmanj 120 kWh industrijskega toka mesečno, ne glede na to, ali bo to količino porabil ali ne. Dalje bodo zaračunali po 120 lir pavšala mesečno za vsako dobavo (plin, voda, električni tok), čeprav bi je stranka v tistem mesecu ne izkoristila.

POGOZDOVANJE NA TRŽAŠKEM. Italijansko ministristvo za poljedelstvo in gozdarstvo je določilo en dan v letu kot »praznik dreves«. Na Tržaškem, kjer so zlasti borovi gozdovi utrpeli med vojno veliko škodo, so pričeli s pogozdovanjem že pred leti. Do danes so posadili že več kot 3 milijone dreves pri Lovcu in na Kraški planoti od Bazovice do Opčin. Toda zaradi slabih naravnih pogojev vsahe v teh krajih že prvo leto 75—80% vsajenih drevesc.

POTREBNI SO KMETIJSKI STROKOVNI TEČAJI. Kmetje na Tržaškem se zavzemajo, da bi vsaj v letošnji zimi prišlo do ustanovitve strokovnih tečajev, ki so jih dolžne pripraviti kmetijske strokovne organizacije. Devinsko-nabrežinski župan Dušan Furlan in pokrajinski svetovalec Marij Grbec sta posredovala te predloge pri predsedniku pokrajine prof. Gregorčiču.

Vnebojvestah

NIKOZIJA: Bataljon angleških padalcev je začel v gorah na severnem delu Cipra obsežno očiščevalno akcijo, ki bo predvidoma z očiščevalnimi akcijami na jugovzhodnem delu otoka trajala več dni.

WASHINGTON: Islandska vlada je pristala na to, da ameriške čete še nadalje ostanejo na Islandu. Uradno sporočilo ameriškega zunanjega ministrstva o tem sklepu islandske vlade pravi, da je do te odločitve prišlo zato, ker se je mednarodni položaj v zadnjih tednih poslabšal.

BONN: Zvezni parlament Zahodne Nemčije je sprejel zakon o 12 mesečnem vojaškem roku. V posebnih enotah bo trajal redni kadrovski rok 18 mesecev. Sprejem tega zakona omogoča vpoklic prvih novakov v povojni Nemčiji.

PARIZ: V nekaterih tovarnah na območju Pariza so skrajšali delovni čas od 48 na 40 ur tedensko. Delavci bodo zato dobili tudi sorazmerno nižje plače. Delovni čas so skrajšali zaradi zmanjšanja povpraševanja po blagu na tržiščih. S tem ukrepom je prizadetih okrog 30.000 delavcev.

DŽAKARTA: Na vzhodnem in zahodnem delu otoka Jave je tajfun povzročil velike poplave. Po prvih poročilih je bilo ubitih najmanj 50 ljudi, pogrešajo pa okrog 200 ribičev. Približno 7.500 hiš se je podrla.

TOKIO: Japonski parlament je ratificiral japonsko-sovjetsko mirovno pogodbo. Proti ratifikaciji so glasovali trije poslanci.

BERLIN: Vzhodna Nemčija je sklenila nova trgovinska sporazuma z Norveško in Grčijo. V Norveško bo izvažala sladkor, tekstil, glasbene instrumente, stroje, avtomobile in premog, uvažala pa ribe in pirat. Svoje strojne izdelke in izdelke lahke industrije bo prodajala na grških tržiščih, kjer bo nabavljala sadje in železniško opremo.

NEW YORK: Med velikim požarom, ki je uničil del newyorškega pristanišča po eksploziji sode acetilena, je izgubilo življenje 10 oseb, ranjenih jih je bilo 246, škoda pa cenijo na okrog 15 milijonov dolarjev.

WASHINGTON: Ameriško finančno ministristvo je objavilo, da bo prihodnje leto dala ameriška vlada vladni Velike Britanije 1 milijardo dolarjev posojila, ker je slednja zašla v finančno krizo.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA

Dve leti in pol koeksistence v Aziji

Govor kitajskega predsednika vlade Ču En Laja, ki ga je imel v indijskem parlamentu med svojim sedanjim potovanjem po azijskih državah — Severni Vietnam, Kambodža, Indija, Burma, Pakistan in Afganistan — je dal povod mnogim časopisom v svetu, da kritično ocenijo rezultate dve in pol letne aktivne miroljubne koeksistence v Aziji. Čas, ki je potekel od podpisa indijsko-kitajske deklaracije o petih načelih aktivne, miroljubne koeksistence ali Panče Šile, že omogoča zaključke o nekem novem gledanju na odnose med državami, ki je bilo kot prvo po drugi svetovni vojni točno opredeljeno in potrjeno med dvema državnikoma največjih azijskih pa tudi svetovnih držav.

Ni čudno, da so prav v Aziji postavili temelje načel mirnega sožitja med narodi. Nastali so iz življenjske potrebe azijskih dežel, ki se borijo, da bi se otresle kolonialne podrejenosti, da si pri tem medsebojno pomagajo in da se čimprej gospodarsko okrepijo v težnji, da se dvignejo iz splošne zaostalosti, v kateri jih je držal imperializem. Da pa bi dosegli te cilje, je azijskim deželam prvenstveno potreben mir in sožitje med narodi, predvsem azijskimi. Toda za uresničitev tega ni dovolj le ugotov-

vitev o dejanskem stanju, pač pa je bilo treba najti sile, ki bodo zmogle vzeti nase vse breme in odgovornost pri oblikovanju splošnih težnjah azijskih dežel. In te sile so bile v Indiji in LR Kitajski. Pobudniki in nosilci politike aktivne, miroljubne koeksistence sta tako postali tisti državni, ki sta imeli največ moči in samostojnosti, da bi lahko uveljavljali takšno politiko, ki bi najbolj odgovarjala splošnim zahtevam azijskih narodov. Ta indijsko-kitajska pobuda je omogočila, da so se načelom nove politike pridružile najprej Indonezija in Burma, kasneje pa po Bandunški konferenci še okrog 30 azijskih in afriških držav. Pet osnovnih načel aktivne, miroljubne koeksistence, ki so dobila širše obsežje v desetih načelih Bandunške konference, so dala osnovo, na kateri se zadnja leta gradijo in razvijajo mednarodni odnosi na Dalnjem Vzhodu in v Aziji kot celoti. Vsekakor pa je treba ugotoviti, da je ta splošno sprejemljiva težnja po uveljavljanju mirnega sožitja med narodi imela uspeh v glavnem tudi zato, ker v zadnjih dveh letih in pol ni prišlo na azijskem kontinentu do večjih spopadov in težkih kriz, čeprav je morda v Aziji več mednarodnih problemov, kot jih je kjerkoli drugje na svetu.

Težnja azijskih dežel po ohranitvi miru, okrepitevi sodelovanja in medsebojnega razumevanja ter reševanja sporov na miroljubni način niso izključno njihova stvar. Vodišne azijske države so se in se bodo tudi v prihodnje borile zato, da se uveljavijo načela mirne koeksistence takšna, kakor so jih one izdelale ne samo v Aziji, temveč po vsem svetu. Se pravi, Azija ne stremi samo za uresničitev svojih zahtev in potreb, in v borbi z vsem, kar je nasprotno njihovim težnjam ne izražajo protievropskih stališč in ne ustvarjajo razdora med rasami zato, ker jih je življenje naučilo ločiti miroljubnega pripadnika bele polti od napadalnega imperialista in kolonialca.

Vsekakor je treba priznati velike in iskrene napore indijskih in kitajskih državnikov, da je politični pojem koeksistence postal splošno sprejemljiv ne samo v Aziji, temveč tudi v drugih državah sveta. Od teh dveh velikih držav, ki govorita v imenu milijarde svojih državljanov po izkušnjah zadnjih dveh let in pol, upravičeno pričakujemo, da bosta tudi v prihodnje nadaljevali s politiko, ki odgovarja današnjim težnjam miru željnih ljudi po vsem svetu. In to bi bilo v interesu graditve novih mednarodnih odnosov na vseh kontinentih naše zemeljske oble.

IZVAJANJA SEKRETARJA ALBERTA JAKOPIČA - KAJTIMIRA NA POSVETOVANJU KOMUNISTOV V PORTOROŽU

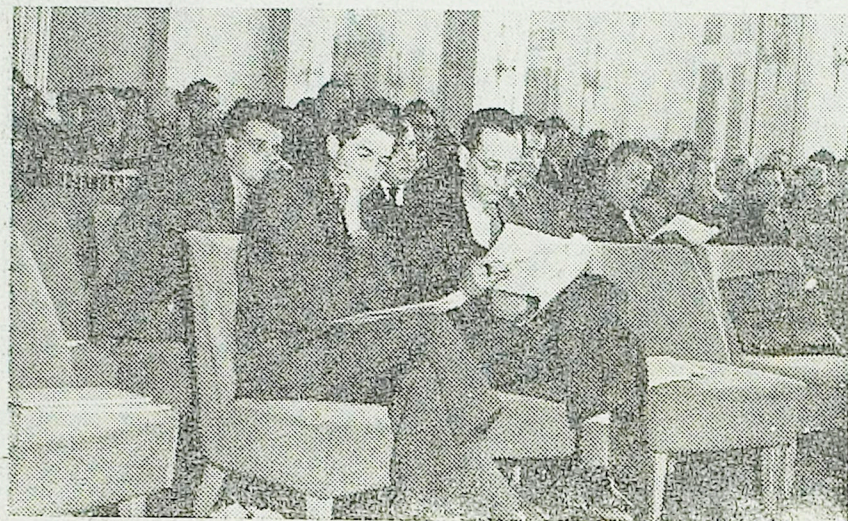
Še krepkeje v boj za plan

(Nadaljevanje s 1. strani)
operativno-političnega posega v vse panoge našega gospodarstva se nam zlasti kažejo v dvigu storilnosti napram prvemu polletju, ko

nostjo subjektivnega faktorja še marsikaj doseči. Zato mora postati tak način dela stalna oblika dela OLO in občinskih ljudskih odborov kot tudi komitejev ZK, Socia-

pa se izgovarjajo, češ da uvažanje takšnih pravilnikov itak nima smisla in češ da itak nimajo sredstev za izplačevanje premij. To pa je samo v toliko res, kolikor gre za drugačno razdelitev dohodka, res pa je tudi, da se po nekaterih podjetjih izplačujejo nagrade brez določenega sistema, ki naj bi ga določal premijski pravilnik. Razen tega se pojavlja tudi večje število nadur, največ zato, da zvišujejo relativno zvišanje prejemkov delavcev in uslužbencev. Nadurno delo se je v letošnjem letu namreč zvečalo napram letu 1955 in je v nenehnem naraščanju.

»Ko se tudi v letu 1957 postavlja pred nas eno osnovnih vprašanj, kako zagotoviti boljše življenjske pogoje našim industrijskim centrom, ki že deset let nosijo glavno breme naše izgradnje, moramo ob ugotovitvi, da smo v letu 1956 dosegli rezultate, ki nam kažejo, da je pot preorientacije v našem gospodarstvu, ki smo jo v našem okraju začeli predlanskim, pravilna, to pot nadaljevati še z večjo doslednostjo v letu 1957. Prav bi torej bilo, da bi današnje posvetovanje sprejelo obvezen sklep, po katerem naj bi sleherni organizacija ZK v naših podjetjih, sleherni

Za otvoritveni del posvetovanja komunistov koprškega okraja so se delegati zbrali v veliki dvorani hotela »Palace« v Portorožu, nato pa so se razdelili v tri komisije, ki je vsaka posebej zasedala. Na sliki: član izvršnega komiteja ZKS Vlado Krivic (prvi s desne proti levi) ter član CK ZKS in sekretar ZK goriškega okraja Tine Remškar med uvodnim govorom Alberta Jakopiča-Kajtimira.

se je kazala močna tendenca padanja. Doseženi dvig storilnosti v II. polletju pa nas komunistov seveda še ne more zadovoljiti.

Precent, ki smo ga dosegli, je treba smatrati šele samo začetek vzpona na tem področju, saj sam po sebi dokazuje, da se da z aktivnejšim delom in večjo prizadev-

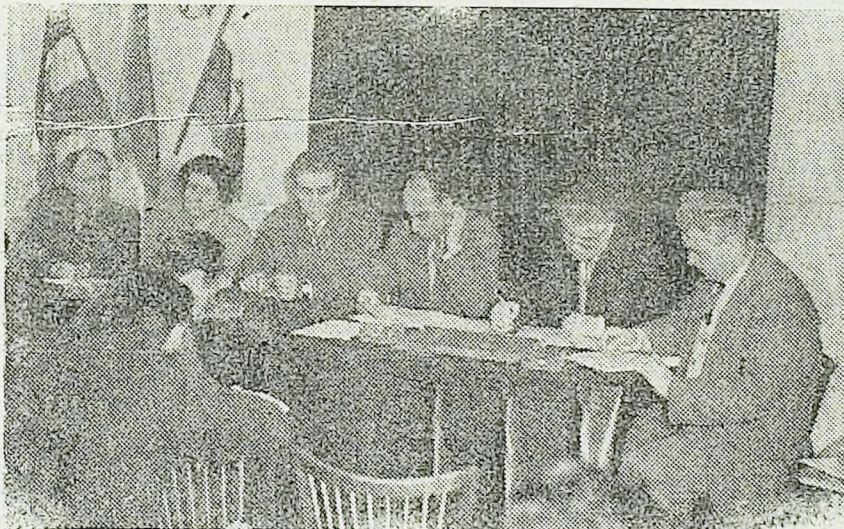
listične zveze in sindikatov. Kar pa zadeva izvrševanje družbenega plana, naj v bodoče obvelja kritična pripomba za vse, da ne začnemo s takim delom šele ob prvem polletju, temveč že s prvim dnem, ko sprejmemo družbeni plan za leto 1957!«

V čem je zavora v boju za dvig storilnosti in proizvodnje

Tovariš Jakopič smatra, da je eden osnovnih problemov v zvezi z borbo za stabilizacijo našega gospodarstva v nagrajevanju po učinku, glede česar pa nismo dosegli zadovoljivih rezultatov. Po dosedanjem plačilnem sistemu, ko imamo opravka z zastarelimi tarifnimi pravilniki, je nagrajevanje po učinku in pa premiranje v veliki meri onemogočeno. S tem v zvezi je nadalje izvajal:

»Ti pojavi, ki jih je Zvezna ljudska skupščina pravilno ugotovila, so osnovna zavora v boju za dvig storilnosti in proizvodnje, s tem pa za stabilizacijo našega gospodarstva sploh. Zaradi tega se tudi mi z vso odločnostjo pridružujemo ocenam in postavitvam, ki jih je glede plačnega sistema navedel tovariš Kardelj. Toda nepravilno bi bilo, če bi se izgovarjali samo na

pomanjkljivosti plačilnega sistema. Naša okrajna komisija za plače je ugotovila, da niti dosedanjih možnosti, ki jih naš plačni sistem daje, nismo izkoristili. Saj nimamo malo primerov, ko ne izplačujejo individualno prekoračene norme, niti nismo razvili v vseh podjetjih normiranega in akordnega nagrajevanja. Skratka, ti podatki nam kažejo, da nismo uporabili vseh možnosti, da zainteresiramo delavca za višjo proizvodnjo, s čemer mu omogočimo tudi višji dohodek in s tem standard. Tudi premijski pravilniki, ki bi nam prav tako v danih možnostih omogočili nagrajevanje tistih pridnih in dobrih ljudi v naših gospodarskih organizacijah, ki se trudijo, je doletela ista usoda. Samo dve podjetji v našem okraju sta doslej predložili svoja premijska pravilnika, ostala

Komisija, ki je obravnavala vprašanja socialističnih odnosov na vasi. Na sliki predsedstvo komisije med zasedanjem.

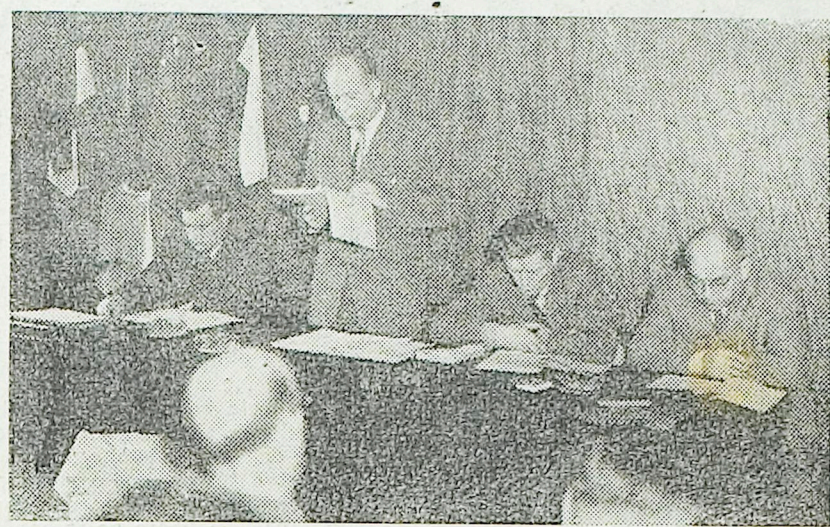
delavski svet in upravni odbor, predvsem pa tehnično vodstvo, ukrenili vse za izvedbo vseh ukrepov, ki naj pospešujejo proizvodnjo, nagrajevanje po učinku, štednjo in boljše organizacijo dela, večjo storilnost, kakor tudi večjo proizvodnjo v našem kmetijstvu.»

Smo proti zlorabljanju besede „socializem“

V drugem delu svojega govora je pojasnil tovariš Kajtimir nekaj osnovnih stvari glede sedanjega položaja v svetu, zlasti pa glede razvoja socializma, prav posebej pa je razčlenil vzroke, ki zavirajo ta razvoj v svetu. Govorec o stalinizmu in stalinovcih je izvajal:

»Napadajo pa nas ne samo stalinovci, napada nas tudi najbolj črna reakcija vsega sveta, ki po pravici vidi v nas tistega, ki rešuje dobro ime socializma in komunizma, ki z lastnim primerom odpira perspektivo vsem zatiranim in izkoriščanim.«

»Toda vsi ti napadi nas ne morejo odvrtiti od naše poti, ne morejo prepričati, da ne bi bili tudi vnaprej dobri in dosledni socialisti, da ne bi tudi vnaprej povedali vsakemu, kar mu gre, kajti če kdo, potem smo mi zainteresirani, da

Predsedstvo komisije za organizacijsko-ideološka vprašanja. Na sliki: Stane Kovač; predsednik komisije Julij Titel; Jože Buh in član CK ZKS Branko Babič.

se beseda socializem ne zlorablja, tako in samo tako bo naš celotni Jugoslavija stoji tako trdno na svojih nogah in je doslej vzdržala že toliko udarcev, da je te klevete od zunaj ne bodo spravile z njene poti« (Tito v Pulju).

Seveda pa nam vse to vendarle narekuje, da še povečamo svoje napore za odpravo vseh tistih pomanjkljivosti in napak, ki še ovirajo naš hitrejši razvoj in da zlasti posvetimo kar največjo skrb poglobljanju in razširitvi naše socialistične demokracije in z njo dvigu proizvodnosti dela in življenjske ravni nas vseh. Potrebno bo, da iz naše prakse, iz prakse naših ljudskih odborov, krajevnih

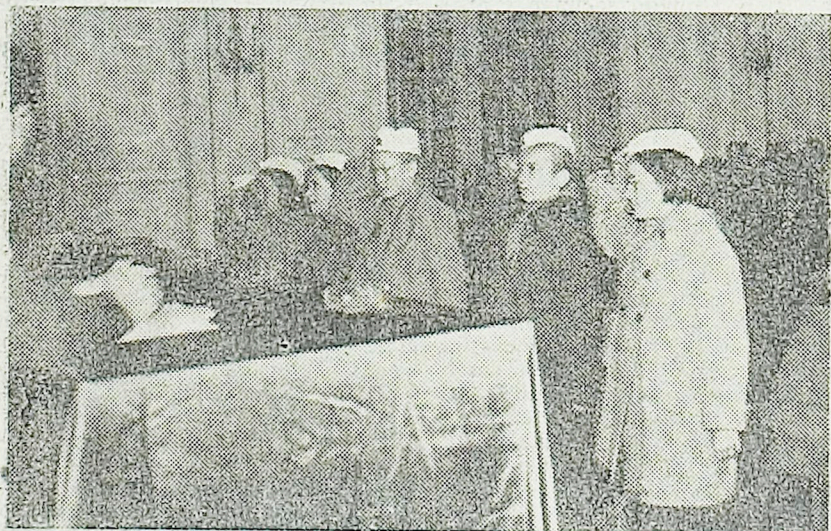
sistem družbenega upravljanja v celoti zaživel in le tako bomo ustvarili pogoje za dvig življenjske ravni, za lepše in boljše življenje nas vseh.»

»Tako in samo tako bomo upravičili veliko zaupanje, ki ga ima v nas napredno človeštvo. Naš notranji razvoj in naša dosledna socialistična zunanja politika sta nam pripomogli, da se je naša država, čeprav razmeroma majhna, uveljavila kot važna progresivna socialistična sila izven blokov in kot eden najpomembnejših faktorjev mednarodnega sodelovanja, miru in napredka, kar je še zlasti prišlo do izraza v teh poslednjih tednih, ko so agresija na Egipt in madžarski dogodki ponovno spravili v nevarnost svetovni mir.

Zaradi nas samih in zaradi razvoja socializma v svetu vse napore za poglobljanje demokratičnega socializma

Naša dolžnost je torej, ne samo zaradi nas samih, našega boljšega in lepšega življenja, temveč tudi zaradi razvoja socializma v svetu sploh, da storimo vse, da bo naš družbeni sistem demokratičnega socializma, z delavskim in družbenim samoupravljanjem kot osnovo zažarel kot mogočen svetilnik, ki bo s svojo svetlobo še bolj razprševal še tako gosto meglo stalinizma in temo buržuaznih poizkusov, ki gredo za tem, da kompromitirajo socializem zaradi stalinistično-birokratske prakse in teorije.

Prepričan sem, da se mi vsi, ki smo danes tu zbrani, v polni meri zavedamo vse svoje velike, zgodovinske odgovornosti in da bomo vskladno s tem uravnavali naše delo, tako na tem posvetovanju, kot tudi kasneje na naših socialističnih borbenih položajih — sredi življenja, sredi naših delovnih množic.»

Delegacija portoroških pionirjev je prinesla zbranim komunistom cvetja in tople pozdrave. Ob prihodu in odhodu iz dvorane so pionirji pozdravili z dvignjeno pestjo, največje navdušenje prepolne dvorane pa je želi vodja pionirjev, ki je s tako odločnimi besedami poudaril, da so cilji njihove organizacije enaki ciljem Zveze komunistov.

DOPISNA EKONOMSKA SREDNJA ŠOLA ZA ČLANE ZVEZE BORCEV!

Okrajni odbor Zveze borcev bo v povezavi z Glavnim odborom Zveze borcev Slovenije v Ljubljani organiziral Dopisno ekonomsko srednjo šolo za tiste člane Zveze borcev, ki si žele pridobiti strokovno ekonomsko izobrazbo. Ta način pridobivanja izobrazbe je predviden predvsem za tiste člane ZB, ki si zaradi službene zaposlenosti ne morejo odtrgati 2-3 let časa za redno obiskovanje ustrezne šole. V kolikor se bo prijavilo dovolj interesentov, je zanje predviden naslednji način šolanja po dopisni metodi: vpisani interesenti bodo dobivali ustrezno gradivo, ki naj bi ga vsak mesec sproti prešturirali, vsem ko bi manjše skupine interesentov v posameznih krajih konec meseca obiskovala ekipa profesorjev z namenom, da jim nejasna poglavja razložijo. Ob takšni individualni pomoči upa Okrajni odbor ZB, da bo lahko z uspehom dokončalo Dopisno ekonomsko srednjo šolo določeno število takšnih članov ZB, ki jim je udeležba v NOB in javno udejstvovanje po vojni onemogočilo sistematično izobraževanje.

Ker vzlic sporočilom Okrajnega odbora ZB preko občinskih odborov ZB še nismo sprejeli toliko prijav, kolikor računamo, da vsekakor mora biti interesentov v našem okraju, s tem poslednjič vabimo vse prizadete tovariše, da se prijavijo za Dopisno ekonomsko srednjo šolo najkasneje do 25. decembra t. l. Prijave pošljite na spodnji naslov.

OKRAJNI ODBOR ZB
K O P E R

kako upravljamo

Uspešno delo komisije za družbeno upravljanje pri ObLO SZDL PIRAN

Pomoč kolektivom v težavah

Komisija za družbeno upravljanje pri občinskem odboru SZDL v Piranu je na svojih dosedanjih sejah temeljito razpravljala o stanju družbenega upravljanja v trgovinah, kmetijstvu, industrijskih podjetjih in pri upravljanju stanovanjskih zgradb. Največ pozornosti je posvetila gospodarskim organizacijam, ki jim je po temeljiti analizi njihovega trenutnega položaja, tako v zvezi z njihovim gospodarjenjem, kakor tudi uveljavljanjem načel družbenega upravljanja prisločila na pomoč z nasveti.

Pred dnevi je komisija sodelovala z delavskim svetom Tovarne mila v Piranu pri reševanju težav, v

katere je to podjetje zašlo zaradi nekaterih nepravilnosti. Kljub temu, da se skupnega sestanka ni udeležilo večje število članov delavskega sveta so navzoči sprejeli nekaj sklepov, ki naj omogočijo podjetju, da izboljša svoje poslovanje. Dejstvo je, da imajo surovine v sorazmerju z mesečno porabo kar štirikrat več, da imajo najet bančni kredit v višini, ki presega potrebe rednega poslovanja in da kredit na račun prekomernih zalog obremenjuje gospodarski uspeh podjetja. Tudi obratna sredstva, ki so bila porabljena v preteklem letu za investicije niso urejena, znižale se tudi še niso obveznosti do upnikov, delno pa so uspeli izterjati dolžnike.

Takšnemu stanju je v glavnem vzrok nepravilno gospodarsko poslovanje prejšnje uprave podjetja in neodstranjeni, preživeli ostanki planskega gospodarstva.

To ugotovitev potrjujejo še druga dejstva. V poslovanju menze, ki jo je upravljala sindikalna podružnica s pomočjo raznih ugodnosti, ki jih je dala tovarna, so ugotovili več nepravilnosti. Namesto da bi s svojim delom služila delovnemu kolektivu, da bi si v odmorih oskrbel s hrano, je usmerila svojo dejavnost v točenje pijač na kredit in posojala denar nekaterim bivšim vodilnim uslužbencem.

Skratka podjetje je zašlo v gospodarske težave, ki jih bo treba prej ko mogoče prebroditi.

Kvaliteta izdelkov Tovarne mila je brezdvomno zadovoljiva. Dokaz temu je, da ima podjetje ustaljeno tržišče v raznih krajih države, razen v neposredni okolici. Lahko pa bi imeli še boljše prodaje, če bi začeli z izdelovanjem novih cenovnih in na tržišču iskanih predmetov, če bi izboljšali sortiment proizvodov, če bi izkoristili vse možnosti za zmanjšanje režije, če ne

bi bila razlika med njihovo proizvodno ceno franko trgovina in maloprodajno ceno trgovine pri nekaterih izdelkih okrog 25 dinarjev in če bi imeli boljše urejeno prodajno mrežo z dobrimi trgovskimi potniki.

Temeljiti razgovor na tej seji, je rodil vrsto koristnih napotkov za prihodnje delo. Občinska komisija pa bo izdelala na osnovi vseh ugotovitev dosedanjih napak in proučitve možnosti, da bi tovarna začela boljše poslovati osnutek predloga, o katerem bo razpravljala še enkrat z delavskim svetom z namenom, da bi skupno našli pot iz sedanjega neugodnega položaja, v katerem se je tovarna znašla zaradi objektivnih in subjektivnih razlogov.

M. C.

Stiskalnica Tovarne mila v Piranu. Slika kaže vlivanje mila v plošče

Odgovor na članek »Tako gotovo ne velja!«

Gornji naslov bi prav lahko veljal tudi za pisca tega članka v prejšnji številki »Slovenskega Jadrana«, čeprav do gotove mere seveda velja tudi za prizadeto podjetje.

Ni moj namen zavračanje konstruktivne in opravičene kritike, niti ne nameravam opravičevati slabosti v poslovanju podjetja, vendar pa ne morem dopustiti, da bi bili potrošniki nepopolno obveščeni zaradi enostranskega gledanja dopisnika.

Tovariš Cirk je namreč pozabil povedati, da so bili poslovodja in prodajalci s knjigovodjo vred prijavljeni pristojnim organom v kaznovanje in odstranjeni iz podjetja — torej je uprava storila vse potrebno za zavarovanje interesov podjetja. Potrošnikom so protipostavno kreditirali blago prav odpušeni prodajalci. V članku tudi ni bila omenjena vsota akontacij na direktorjeve potne stroške, zaboji čokolade, ki jo omenja članek, pa so v resnici zavoji po 2 do 3 kilograme.

Podjetje je bilo letos res v finančnih težavah (katero pa ni bilo?), o katerih je nenehno razpravljala delavski svet podjetja. Na teh sejah so razen članov delavskega sveta prisostvovali tudi posamezni člani potrošniškega sveta pri podjetju. Delavski svet in upravni odbor podjetja sta o svojih sejah redno obveščala tudi pristojne organe ObLO Piran, vendar pa se vabilu za udeležbo ni nihče odzval.

Tudi sindikalna podružnica, v kateri so vključeni kolektivi vseh trgovskih podjetij v Piranu, je sklicala sestanek z namenom, da bi se pogovorili o prepotrebem sodelovanju z ljudsko oblastjo. Kljub temu, da je bil sestanek določen sporazumno z ObLO Piran in so njegovi predstavniki zagotovo obljubili udeležbo, ni na ta sestanek prišel nihče od njih.

Uprava podjetja je po zaključku I. polletja predlagala reorganizacijo trgovske mreže v Piranu, da bi se znižali stroški in s tem cene. Podjetje ima 4 prodajalne, v upravi pa minimalno predpisano število uslužbencev. Prav toliko bi jih moralo biti, če bi podjetje imelo 7 ali 8 poslovalnic. Tako se je glasila tudi moja izjava tovarišu Cirku, ki je na podlagi tega zapisal, da direktor »ni polno zaposlen«, pozabil pa je pristaviti, da direktor pomaga tudi po prodajalnih in povsod, kjer je potrebno. Razen tega je bil letos direktor trikrat opravičeno odsoten iz podjetja, zadnjič kar tri mesece skupaj, kar se je vsekakor poznalo v poslovanju.

Bilo bi lahko še mnogo besed o odnosih med podjetjem in komunjo, o kalih v trgovini z živili, o maržah, ki so minimalno določene za živilske predmete in ne zadoščajo niti za kritje učinkovitih stroškov poslovanja — špecerijske trgovine pa imajo polovico svojega prometa prav s temi artikli. No, to je seveda problem zase in morda o njem kdaj drugič.

Poudaril bi na koncu le eno: kritika je samo takrat koristna, kadar je konstruktivna in pravočasna. Zato »Tako prav gotovo ne velja!«

Mirko Curk

Seminarji za delavce

Na seji predsedstva Okrajnega sindikalnega sveta, so te dni razpravljali o pripravi na občni zbor OSS, ki je danes, in o organiziranju seminarjev za člane delavskega upravljanja, za sindikalne funkcionarje in druge politične delavce. Ti seminarji se bodo začeli v drugi polovici decembra in bodo trajali do začetka aprila prihodnjega leta. Predvideno je, da bodo enkrat tedensko predavanja z razpravo o osnovah politične ekonomije in o našem gospodarskem sistemu v zvezi z zveznim, republiškim, okrajnim in občinskimi družbenimi plani za leto 1957.

Pavšalizacija - nov način plačevanja zdravstvenih storitev

Organi socialnega zavarovanja nenehno iščejo pota in načine, kako zavarovanim osebam čim hitreje nuditi kvaliteto zdravstveno oskrbo. Izvršni odbor skupščine zveznega zavoda za socialno zavarovanje v Beogradu je 25. septembra letos sklenil, da morajo zavodi za socialno zavarovanje organizirano preiti od sistema obračunavanja posameznih zdravstvenih storitev na pavšalno obračunavanje z zdravstvenimi domovi za celokupno zdravstveno varstvo za vse leto vnaprej. V Sloveniji bodo preizkusili pavšalno plačevanje na podlagi pogodb pri štirih okrajnih zavodih: v Celju, Kopru, Kranju in v Ljubljani.

Dosedanje obračunavanje posameznih storitev je pokazalo nekaj negativnih pojavov. Tako si v nekaterih zdravstvenih domovih samo prizadevajo, da bi opravili čimveč pregledov, pri tem pa seveda trpi njihova kvaliteta. Vsa zdravstvena dejavnost teži bolj za golim ambulantnim zdravljenjem, zapostavljeno pa je preventivno delo — preprečevanje obolenj in nesreč. Prav tako je zdravstvenim domovom težko sestaviti in realizirati predračun, ker ne vedo, koliko bodo vsak mesec »zaslužili« s pregledi in zdravstvenimi storitvami v ambulantah. To ima za posledico, da so dohodki ustanove največkrat popolnoma različni od dejanskih rezultatov v strokovnem pogledu — ker sedaj dohodki temeljijo na številu pregledov, ne pa na izboljšanju zdravstvenega stanja. Obračunsko poslovanje med zavodi za socialno zavarovanje in zdravstvenimi ustanovami se vedno bolj komplicira.

Osnova za določitev višine pavšala posameznim zdravstvenim domovom temelji na številu zavarovanih oseb v njegovi oskrbi, na uspešnem preventivnem delu, ki se bo pokazalo v zmanjšanju obolenj in nesreč pri delu, na odstotku izostankov z dela in podobno, ter zavisi še od obsežnosti in kvalitete zdravstvenih uslug po ambulantah.

Skratka: pri delu zdravstvene službe mora biti poudarjeno zavarovanje zdravega človeka pred obolenji in poškodbami.

Zdravstveno osebje bo vezala pogodba, da se bo moralo zanimati za življenjske razmere in pogoje, v katerih živijo in delajo zavarovanci in njihove družine, za vsakodnevno pot zavarovanca od doma do delovnega mesta, za higiensko-tehnično zavarovanje delovnih mest. V samih ambulantah pa je nujno postopno še izboljšati kvaliteto dela s tem, da bodo imeli zdravniki na razpolago vsa potrebna diagnostična in terapevtska sredstva — to se pravi, s preskrbo zdravstvenih domov z ustrežno opremo.

Med letom se lahko posamezne določbe pogodbe tudi spremenijo, v kolikor bi to narekovala objektivne potrebe (zvišanje plač ali cen zaradi obsežnejše zdravstvene službe, in narobe). Za odločitev, v kateri ambulantni se bo zavarovalec zdravil, bo veljal še vnaprej dosedanj kriterij — to se pravi, vsak zavarovalec v ambulantni, ki je najbližja njegovemu stalnemu bivališču.

Da bo mogel zavod za socialno zavarovanje prav ocenjevati rezultate novega sistema plačevanja, je zdravstveni odsek zavoda v Kopru že pripravil podrobno analizo zdravstvenega stanja za ves okraj za leti 1955 in 1956, tako da bo tudi pogodbe mogoče sklepati na realni podlagi.

Socialno zavarovanje bo verjetno imelo z novim načinom vzdrževanja zdravstvene službe večje izdatke, toda zaveda se, da je njena temeljna naloga preprečevanje obolenj in poškodb, kar je še bolj

kot samo zdravljenje v korist delovnega človeka in vse naše skupnosti.

Seveda pa bo moral vsak od nas prispevati k izboljšanju zdravstvene službe, da ne bo po nepotrebnem obremenjeval za sedaj še maloštevilne terenske zdravnike z nepotrebnimi pregledi po ambulantah ali s klicanjem zdravnika na dom k bolniku, ki bi mogel zaradi lažjega obolenja tudi sam priti v ambulantno in podobno. Od podjetij pa pričakujemo, da bodo uresničila vse potrebne predlagane ukrepe za zavarovanje delovnih mest. S tem bo povečana storilnost, bo manjši izpad delovne sile vsled obolenj in poškodb, ki prinašajo samo škodo vseh naših skupnosti in so nesreča za posameznika.

Dr. Ivan Kastelic

USTANOVLJEN JE OKRAJNI ODBOR SINDIKATA USLUŽBENCEV DRŽAVNIH USTANOV

Na področju našega okraja imamo 1.400 javnih uslužbencev, ki so organizirani v 20 podružnicah. (v ostali Sloveniji 16.761 članov in 119 podružnic). Tu so zajeti vsi uslužbenci ljudskih odborov, pravosodja, socialnega zavarovanja, bank, carine in DOZ. Te sindikalne podružnice so imele do konca meseca oktobra svoje redne letne občne zbornice in 17. novembra ustanovni občni zbor lastnega okrajnega sindikalnega foruma.

Na omenjenem ustanovnem občnem zboru je v obširni razpravi prišla jasno do izraza volja in hotenje naših javnih uslužbencev. Večina diskutantov je poudarila potrebo po dvigu politične zavesti in strokovnega znanja javnih uslužbencev, na drugi strani pa zaščito njihovih pravic. Okrajni odbor SUDU si je med drugim zadal tudi nalogo, da bo organiziral več predavanj. Nadalje bo naloga tega odbora, da se zanima za delo svojih članov v komisijah za personalne zadeve, v disciplinskih razsodiščih in v vseh ostalih forumih, kjer je predpisano sodelovanje zastopnika sindikata.

B. B.

Procentni plačni sistem se uveljavlja

Na okrajni konferenci zastopnikov sindikata trgovinskih, gostinskih in turističnih delavcev, ki je bila te dni v Kopru, so po daljši razpravi o načinih pozitivne sindikalnega dela v teh gospodarskih panogah sklenili predlagati, da bi se pri občinskih sindikalnih svetih osnovala posebne komisije, ki bi vodile in usmerjale sindikalno delo trgovincev in gostincev. Predlagali so tudi, da bi ustanovili podobno komisijo pri okrajnem sindikalnem svetu. Izvolili so 11 delegatov za republiško skupščino sindikata trgovinskih, gostinskih ter turističnih delavcev in uslužbencev.

V glavnem pa so razpravljali o povečanem vključevanju v sindikalne podružnice, ker dosedanje nepopolni podatki kažejo, da je še

okrog 5 odstotkov zaposlenih izven sindikalne organizacije. Treba bo utrditi načela družbenega samoupravljanja in delavskega upravljanja ter skrbeti, da se odstranijo vsi poskusi nepravilnega gospodarjenja. Prav tako bo potrebno okrepiti delo za uveljavitev socialistične trgovske morale, za izboljšanje trgovske mreže in kulturne potrebe.

Na tej konferenci so tudi govorili o nadaljnjem izpopolnitvi tako imenovanega procentnega plačnega sistema v gostinstvu, ker je dosedanja praksa pokazala njegove dobre strani in da bi se lestvica določitve individualnega davka izpopolnila tako, da bi bila bolj kot doslej stimulativna za visoko kvalificirane delavce.

O zadrugah na Pivki

Te dni so se v Pivki sestali član občinskega komiteja ZKS in člani občinskega odbora SZDL. Razpravljali so o zadružništvu na njihovem področju ter o možnosti krepitve socialističnih odnosov na vasi.

Med razpravo so ugotovili, da so ostali sklepi družbenih organizacij o razvijanju zadružništva, ki je v pivški občini velikega gospodarskega pomena, več ali manj le na papirju. Ta ugotovitev je tembolj neprijetna, ker je prebivalstvo te občine v glavnem odvisno od kmetijske proizvodnje. Osnovne organizacije so pokazale malo volje za realizacijo priporočil, ki sta jih izglasovali okrajna in občinska konferenca ZKS v želji, da bi se izboljšalo kmetijsko gospodarstvo. Zato lahko trdimo, da je sedanji napredek kmetijske proizvodnje pripisati le posameznim članom KZ in posameznim kmetijskim zadrugam. Ne moremo pa trditi, da so krajevne organizacije s svojim delom vplivale na pospešeni razvoj kmetijske proizvodnje.

Kmetijske zadruge pivške občine so v preteklem poslovnem obdobju skrbno predvsem za lastno finančno osamosvojitve. V ta namen so si povečale osnovna sredstva ter izboljšale odkupno mrežo. Pri tem pa so tudi vložile ves trud za povečanje kmetijske proizvodnje.

Na Pivskem so 4 KZ. Na njihovem območju je 751 kmečkih gospodarstev, od njih pa 337 vključenih v kmetijske zadruge.

Ce upoštevamo, da se je letos vključilo 28 kmečkih gospodarstev v kmetijske zadruge, je sedaj 678 oseb, ki delajo na zadružnem sektorju. Med njimi pa je le 50% kmetov.

Ugotovljeno je, da so na Pivskem posvetili le malo pozornosti vključevanju kmečkih gospodarstev v kmetijske zadruge. V tem pogledu sta največ naredili osnovni orga-

nizaciji SZDL v Petelinjah in v Selcah. V drugih krajih pa niso osnovne organizacije ničesar napravile za razvoj socialističnih odnosov na vasi. Na svojih sestankih so v premajhni meri razpravljale in seznanjale državljane o nalogah kmetijskih zadrug in o njihovi vlogi pri krepitvi zadružništva in tudi stremele za večjim vključevanjem kmetov v KZ.

Večkrat je bilo poslovanje kmetijske zadruge odvisno od delavnosti upravnika. Zaradi pomanjkanja sodelovanja upravnega odbora KZ pri reševanju in obravnavanju zadružništva je prišlo čisto do tega, da so vprašanja zadružništva na vasi reševali posamezniki po svojem lastnem preudarku.

Kar zadeva hranilno kreditno odseke, so na tem posvetovanju ugotovili, da je aktiven le odsek pri KZ Pivka, medtem ko odseka pri KZ Dolnja Košana in KZ Bač ni sta letos zabeležila skoraj nobenega uspeha. Tako ima hranilno kreditni odsek pri KZ Pivka več sto vlog z več milijonsko vrednostjo.

Kmetijske zadruge so dosegle letos slabši finančni uspeh, kot so ga imele lani. Letos so predvidevali, da bodo ostvarili 253 milijonov di-

narjev prometa, do konca oktobra pa so ga realizirali le v višini 177 milijonov dinarjev. Zato bo tudi letošnji dobiček manjši od lanskoletnega, ki je znašal 10 milijonov 800 tisoč dinarjev in so ga razdelili v različne sklade. Med temi je dobil največ sklad za investicije in za pospeševanje kmetijstva.

Letošnji finančni plan predvideva, da bodo vse štiri kmetijske zadruge prispevale 2.200.000 dinarjev za pospeševanje kmetijstva. Od te vsote bodo dali eno tretjino v obliki regresa za zaščito rastlin, z dvema tretjinama pa bodo regresirali nabavo umetnih gnojil in krili stroške za nabavo literature.

Na osnovi vseh teh ugotovitev so udeleženci posvetovanja sprejeli vrsto sklepov, ki naj odpravijo vse dosedanje nepravilnosti, in prvi vrsti pa naj izboljšajo sedanje stanje zadružništva z vključevanjem novih članov in z izboljšanjem gospodarskega poslovanja vseh štirih kmetijskih zadrug na Pivskem. Delo na tem področju naše družbene dejavnosti bo tem bolj uspešno, če bodo delavnejši aktivni mladih zadrušnikov in aktivni žena zadrušnic, ki obstojajo sedaj le pri KZ Pivka in Dolnja Košana. J.

Delavce Piranske ladjedelnice vari pločevino

Naša armada je mogočen steber miru

V vseh središčih občin koprškega okraja, pa tudi v nekaterih vaseh, so prejšnji teden množične organizacije in vodstva šol začela s širokimi pripravami za proslavo 15. obletnice ustanovitve Jugoslovanske ljudske armade. Vse dni do 22. decembra bodo predavanja o nastanku in razvoju naše Armade, o njeni vlogi v socialistični graditvi Jugoslavije, o njenem družbenem značaju, ki ga ima v naši državi in o njeni borbi za ohranitev miru v svetu.

V Kopru je bila z namenom, da bi te proslave in prireditve imele kar najbolj svečan izgled osnovana posebna komisija za proslavo Dneva JLA pri okrajnem odboru SZDL, ki ji predseduje ljudski poslanec Anton Ukmar. Podobne komisije so ustanovljene tudi pri občinskih odborih SZDL in so že v sodelovanju z vsemi množičnimi političnimi, kulturnimi in telesno-vzgojnimi organizacijami in društvi sestavile sporede proslav.

SPOMLADI BODO ZGRADILI

37 km DOLG ZAŠČITNI NASIP OB MURI. Vodna skupnost Medjimurja je že izdelala načrt za ta nasip, ki bo vzdolž Mure od Podturna do izliva Mure v Dravo. Gradbena dela bodo veljala okrog 170 milijonov dinarjev, ki jih bodo krili iz zveznega sklada za melioracijska dela. Ob tej priložnosti bodo regulirali tudi manjše pritoke reke Mure. S temi deli bodo odstranili nevarnost poplav, ki so samo letos napravile približno 280 milijonov dinarjev škode.

ZVIŠANJE ODKUPNIH CEN ŽITA BO VZPODBUDILO PRIDELOVALCE, da bi prodajali razpoložljive tržne viške in da bi se bolj preusmerili na setev osnovnih žit. Zato so podjetja za promet z žitom določila nove maksimalne odkupne cene žita in cene, po katerih bodo plačevali proizvajalcem, s katerimi bodo sklenili pogodbe o dobavi žita. Najvišje odkupne cene pšenice bodo od 35 do 42 dinarjev, koruze od 32 do 37 dinarjev, ječmena od 30 do 37 dinarjev. Po teh cenah bodo podjetja odkupovala tudi žito, za katerega so že skle-

njene pogodbe, vendar pa ga še niso prevzela.

S POSKUSNIM OBRATOVANJEM JE ZAČELA HLADNA VALJARNA V NIKŠIČU, tretja največja jugoslovanska tovarna jekla. Letno bo proizvajala 140.000 ton surovega jekla oziroma 90.000 ton za strojno in predelovalno industrijo ter gradbeništvo.

V PULJU SO PROSLAVILI 100-LETNICO naše najstarejše ladjedelnice »Uljanik« s tem, da so dali v poskusno obratovanje doma izdelan ladijski Dieslov motor s 4.800 KS. To je največji ladijski Dieslov motor, ki smo ga doslej izdelali v naših ladjedelnicah. Delovni kolektiv je po osvoboditvi izdelal več ladij za našo trgovsko mornarico, šest potniških ladij, štiri ladje tipa »Osijek«, tri vlačilce s 600 KS in številne manjše plovne objekte.

V OKVIRU IZVAJANJA NAČRTA AMERIŠKE TEHNIČNE POMOČI UPRAVE ZA MEDNARODNO SODELOVANJE, ki je bil pred nedavnim sprejet, bo prišlo v našo državo sedem ameriških strokovnjakov za črno metalurgijo ter za proizvodnjo in predelavo nafte, ki bodo pomagali našim podjetjem s strokovnimi nasveti. Hkrati bo odpotovalo 93 jugoslovanskih inženirjev in tehnikov na specializacijo v ZDA in 62 v nekatere evropske države.

ZA OKROG 8 MILIJARD 290 MILIJONOV DEVIZNIH DINARJEV BOMO UVOZILI raznega blaga za potrebe našega kmetijstva in to za rezervne dele za kmetijske stroje, za nabavo umetnih gnojil, sredstev za zaščito rastlin, plemenske živine, raznih semen in drugih kmetijskih potrebščin. Samo za nabavo 480.000 ton kalijevega in fosfornega umetnega gnojila bomo potrošili nad 6 milijard dinarjev.

LADJEDELNICA »BORIS KIDRIČ« V APATINU bo začela v kooperaciji z neko italijansko tvrdko izdelovati ladijske motorje. Že leta 1959 pa bo ladjedelnica izdelovala te motorje samostojno. Za čim boljše obvladovanje proizvodnje bodo zgradili v podjetju lastno livarno.

Za razširitev prometa bo izdelala domača industrija 1600 TOVORNIH VAGONOV, 20 POTNIŠKIH IN 12 NOVIH LADIJ. V ta namen je predvidenih 10 milijard dinarjev. Domače tovarne pa bodo začele izdelovati tudi električne in Dieslov motorje.

Letni občni zbor rezervnih oficirjev v Izoli

Pred dobrim tednom je bil v Izoli letni občni zbor društva rezervnih oficirjev, ki ima okoli 150 članov.

Poročilo upravnega odbora je bilo precej skromno in ni moglo prikazati dejanskega dela društva. Ugotovili so, da sestanki niso bili dobro pripravljeni, predvsem pa so poudarili majhno aktivnost upravnega odbora, kar je zelo vplivalo na delovanje društva, ki v preteklem letu ni bilo zadovoljivo. Pestra in obširna razprava je bolje analizirala delo in nakazala pot za temeljito izboljšanje dela.

Na skupščini so izvolili novo vodstvo, ki je že na prvi seji sklenilo izdelati obširen program dela na podlagi sklepov skupščine in na podlagi splošnih društvenih nalog. Da bi poživeli delo, so sklenili čimprej dobiti in urediti društveni prostor, kjer bi imeli potrebno literaturo, ki bi se je mogel z uspehom posluževati vsak član društva. Zaradi koordinacije dela bo novi upravni odbor poskrbel za tesnejšo povezavo z okrajnim odborom združenja in z bližnjo vojaško enoto.

V preteklosti se društvo ni dovolj naslonilo na razne družbene organizacije, ki bi jim lahko nudile precejšnjo pomoč. V prihodnje bo društvo vzpostavilo tesno sodelovanje z ostalimi družbenimi organizacijami, zlasti z Zvezo borcev in s Strelsko družino. Pomagalo bo tudi pri izvajanju programa predvojaške vzgoje.

Ker si je težko zamisliti stalen dvig strokovnosti članstva, bo društvo nabavilo razno strokovno in drugo literaturo, ki bo vsem članom vedno na razpolago. Seveda je izobraževanje tesno povezano z ureditvijo društvenega prostora.

Vnema novega upravnega odbora in živahna diskusija na občnem zboru obetata društvu v novem letu boljši razvoj in večje uspehe.

Za Dan Jugoslovanske ljudske armade bo organizacija rezervnih oficirjev v Izoli organizirala razna predavanja in dostojno proslavo.

—jk

NAŠ TEDENSKI GOSPODARSKI KOMENTAR

Po razpravi v zvezni ljudski skupščini

Bistvo preloma v razvoju našega gospodarstva, ki izvira iz jasno formuliranih sklepov sprejetih lani koncem leta na razširjenem sestanku Izvršnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in na IV. plenumu Zveznega odbora SZDL Jugoslavije, je bilo že večkrat prikazano. Obstojata v tem, da se je od tedaj dalje, to je konkretnije rečeno z letošnjim družbenim planom, bistveno spremenilo razmerje med investicijami in potrošnjo. V korist potrošnje seveda, kar ni potrebno posebej poudarjati. Na podlagi tega je predvideno, da se od tedaj dalje iz dohodka več potroši za potrošnjo in to v prvi vrsti mestnega prebivalstva oziroma delavcev in uslužbencev in manj za investicijsko izgradnjo.

S tem seveda še ni dovolj poudarjen pomen tega zgodovinskega preloma, ki nam postane jasen šele, če bežno preletimo vse tisto, kar smo v letih po osvoboditvi ustvarili v investicijski izgradnji. Pri tem moramo pomisliti na popolnoma ali deloma dograjene industrijske objekte, na nove rudnike in rudniške naprave, na ceste, železnice in drugo. V tem pogledu smo dosegli uspehe in stopnjo razvoja naše industrije in rudarstva, s katero smo se uvrstili med napredne industrijske države. Napredek v tem pogledu je vsekakor velikanski, če pomislimo na predvojno Jugoslavijo, še bolj pa na razmere takoj po osvoboditvi, ko je bila naša država v vrsti najbolj zaostalih v Evropi, pred vojno celo polkolonijska postojanka tujih izkoriščevalcev.

Številka tu ne bi navajali. Tudi ne bi ponavljali še mnogih pomanjklivosti, ki jih moramo v bodoče v tem

pogledu odpraviti. Prešli bi tudi napake, ki jih nekateri preradi povečujejo, čeprav jih ne smemo zanikati ali zapirati pred njimi oči. Dejstvo je, da je bilo doslej v industrijsko izgradnjo z velikimi naporji vloženih ogromno sil in sredstev in da je bilo vprašanje industrijske izgradnje doslej vprašanje prvega reda. Odslej pa se je to vprašanje umaknilo drugemu nič manj važnemu in to je vprašanje vsestranskega razvoja našega gospodarstva. Poudarek, ki je bil doslej na industrializaciji, se umakne drugemu poudarku, in sicer povišanju življenjske ravni ali standarda, kot se splošno definira nova smer gospodarske politike.

Danes o vprašanju življenjskega in družbenega standarda zelo mnogo govorimo in pišemo. Večina si predstavlja pod tem zboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi, da jim bo poleg za hrano in stanovanje ostalo od dohodkov še nekaj za druge potrebe, zahteve in želje. Toda pojem življenjske ravni je zelo širok in zajema poleg tistega, kar posameznik iz svojih dohodkov potrebuje in porabi za osebno potrošnjo, tudi sredstva, ki mu jih da družba in ki so morda kot zdravstvo, kultura in prosveta, socialna zaščita, komunale naprave in dejavnosti, bolj splošnega značaja. Seveda v to trošimo tako družbena kot »osebna« sredstva državljanov.

Ce tako, rekli bi, v najširšem pomenu razumemo življenjski standard, potem nam postane jasno, da ne moremo vprašanja obravnavati samo s stališča zvišanja prejemkov posameznikov, temveč moramo upoštevati vse, kar družba in posamezniki vložijo za zboljšanje življenjskih pogo-

jev. Saj je jasno, da si posamezniki ne morejo ustvariti vseh tistih pogojev, ki jih vsebuje pojem življenjskega standarda samo s tem, da si pribore ali prislužijo višje prejemke.

Na teh osnovah so temeljila tudi priporočila na nedavnem zasedanju Zvezne ljudske skupščine, zlasti pa priporočila tovariša Kardelja, priporočila, ki jih je vsa skupščina viharno odobrila. Ta priporočila, je rečeno v posebni resoluciji, naj služi, jo Zveznemu izvršnemu svetu in odboru za gospodarstvo pri sestavi družbenega plana za l. 1957., pri čemer je izhajati iz ugotovitve, da so ustvarjeni vsi pogoji za zboljšanje življenjskega standarda prebivalstva, zlasti delavcev in uslužbencev. Temu morajo biti zato podrejeni osnovni odnosi v razdelitvi narodnega dohodka in ukrepi, ki jih bo storil Zvezni izvršni svet na področju gospodarstva. Na tej osnovi so postavljene tudi smernice resolucije za posamezne gospodarske veje in za njihov razvoj v bodoče.

Pomen nedavnega zasedanja Zvezne ljudske skupščine je torej v poudarku bodočih naporov za dvig življenjske ravni, kar mora biti osnova novega družbenega plana. Temu cilju je treba podrediti vsa druga vprašanja. Če s tega gledišča gledamo v naš razvoj, moramo ob tej priliki samo še ugotoviti, da v uspešnost nove smeri ne moremo dvomiti, kakor nismo dvomili v uspehe dosedanje gospodarske politike, katere osnovni cilj je bila elektrifikacija in industrializacija države. Seveda uspehov in cilja ne bo moči doseči takoj in bo zato potreben določen razvoj in čas.

—dt—

ZAČELE SO SE PROSLAVE DNEVA JLA

V okviru proslav 15. obletnice ustanovitve JLA so pretekli petek obiskali Postojnsko jamo pripadniki tamkajšnjega garnizona in po ogledu prisostvovali v jamski koncertni dvorani krajši proslavi, ki so se je udeležili tudi predstavniki civilnih oblasti in množičnih organizacij. Tov. Anton Koršič je obudil spomine na uspele partizansko akcijo leta 1944, ko je minerska grupa IX. Korpusa zažgala Nemcem več vagonov goriva, skritega v jami. Med navzočimi poslušalci je bil tudi preživeli udeleženec te akcije Rudi Bašelj iz Grahovega. Po nagovorih gostov sta postojnsko prosvetno društvo in godba na pihala garnizona JLA priredila koncert narodnih in partizanskih pesmi. Pripadniki JLA si bodo v teh dneh ogledali tudi Notranjski muzej in se seznanili z zgodovino NOB na Primorskem.

NAŠI VZGOJNI PROBLEMI:

Pionirski sveti in njih naloge

O potrebi po izboljšanim načinu dela v naši otroški organizaciji je bilo že mnogo govora. Od časa do časa so poživiljale njeno delo drobne reforme, vendar dejavnost pionirske organizacije skoraj v nobenem primeru ni bila prenešana iz šole, iz razreda — iz območja načrtnih vzgojnih činiteljev.

Ker je pionirska organizacija zrastle v pogojih osvobodilne vojne, ki je že takrat smiselno izzvala interese malih za delo v korist borbe se družbe, je jasno, da njena prvotna oblika zahteva širše in poglobljeno delo, skladno z načeli realne mirnodobske izgradnje. Zato ne more biti šola torišče raznih otroških dejavnosti, saj vemo, da bi lahko često v izvenšolskem delu zajemali bogatejšo vsebino gradiva iz raznih področij znanosti, skladno njihovim razvojni stopnji, interesom in materialnim možnostim. Vzgoja otroka v pionirski organizaciji je sicer organsko povezana z delom šole, vendar ne kot njen podaljšek, marveč kot dopolnilo, kjer naj zadovoljijo otroci svoje potrebe po uveljavljanju teženj. Gre predvsem za tisto pristno življenje, kjer naj bodo doživljali otrok čustveno poudarjeni. To dejstvo govori za čim širše izvenšolsko udejstvovanje.

Do sedaj so se ukvarjali z organizacijsko tehničnimi programi in oblikami ter vsebino dela v pionirski organizaciji skoraj izključno že itak preobremenjeni poklicni vzgojitelji, nikjer pa niso izvelili v pionirske svete zastopnikov družbenih organizacij, pripadnikov JLA, mladincev, staršev in predstavnikov vseh poklicev, ki imajo razumevanje in ljubezen do dela s pionirji. Prav v ta namen je Centralni komite LMJ pozval družbene in mladinske organizacije ter šolske svete, naj izboljšajo delo v pionirskih organizacijah. Ker gre za spremembo celotnega sistema pionirske organizacije, so vsi pristojni činitelji vzeli zelo resno.

Pri okrajnem odboru DPM v Kopru je že formirana komisija za okrajni pionirski svet, kateremu bo sledilo snovanje občinskih in odrednih svetov v mestu in na po-

deželju. V podeželskih centrih pa bodo starejšinski sveti lahko razbremenili odbore DPM in sprejeli njihove funkcije, saj bodo v njih zastopniki odborov, množičnih, mladinskih in ženskih organizacij ter pripadniki JLA. Tako bo mogoče najti spričo širše zasnove nove oblike dela s pionirji, razmahnila pa se bo tudi dejavnost po kroških. Tako bo pri otrocih angažirana široka samoiniciativnost njihove sposobnosti za organizacijo dela.

V industrijskih in mestnih središčih pa bi morali resno misliti na

to, da se ustvari čim več pionirskih otroških ustanov vseh vrst: od čitalnic do igrišč, gledališč, prostorov za delovanje krožkov itd. Poudariti takih akcij bodo lahko prav pionirski sveti pri okraju, občini ali odredu. Na to pa bodo morali misliti tudi razni investitorji stanovanjskih stavb, kajti skrb za mladega človeka mora prevečati vsakogar, kdor pa je zanj zavzet pa jim mora nuditi tudi materialne pogoje. Nikoli ne smemo pozabiti, da je često tudi najboljši komaj dobro za otroka.

B. Borovič

== Nove knjige in revije ==

MLADI SVET, ŠTEV. 9—10

S to številko je naša poljudnoznanstvena revija za izvenšolsko vzgojo zaključila 6. leto svojega obstoja. Zlasti v tem šestem letu lahko revija upravičeno in ponosno zabeleži velik napredek in uspešno pomoč staršem pri njihovi težki nalogi — vzgoji mladega rodu. Uredniški odbor je zdaj naredil okvirni program za pri-

hodnje leto in ga dal na ogled staršem, društvenim in prosvetnim delavcem z željo, da bi ga izpopolnili s svojimi predlogi in željami.

Zadnja številka Mladega sveta je že v znamenju pričakovanega dedka Mraza in praznovanja Novoletne jelke. To je vsekakor pravilno, kajti pripraviti se je treba pravočasno. Razen tega lahko beremo vrsto zanimivih literarno obdelanih vzgojnih problemov, razprav, reportaž in nasvetov. Velik uspeh prav te zadnje številke revije je, da je zajel vse bogati in raznolik svet otrokovega doživljanja in ga skuša približati in razodeti tistim, ki bi ga morali najbolj poznati — staršem in vzgojiteljem.

Tovrstni plašči res niso več zadnji krik mode, toda delavne žene in športnice pravijo, da se od njega še ne bodo poslovile, ker je izredno topel in praktičen. Posebno priljubljeni so v dolžini tričetrt in s toplo podlogo

PRAKTIČNI NASVETI ZA DOM

Kot druga dodatna knjiga Prešernove družbe za leto 1957 je izšla zbirka »Praktični nasveti za dom«. Gradivo je zbral Centralni zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani, uredila ga je Andreja Grum, knjigo je opremil Božo Kos.

Tovrstne knjižne izdaje pridejo na tržišče skoraj neopazno in vendar je prav ta drobna knjižica zamašila veliko vrzel, ki smo jo čutili že vsa zadnja leta, ko nismo imeli takega sodobnega priročnika. Drobni in praktični nasveti so združeni v 10 velikih poglavjih, ki obsegajo: nasvete iz zdravstva, za vzdrževanje doma, za razna čistčenja in vzdrževanja, o obleki in splošno o tekstilu, iz prehrane, za shranjevanje živil, za izboljšanje gospodinjstvenega dela, iz kozmetike, za delo na vrtu in končno še drobni tehnični nasveti. Prav gotovo dovolj širok register, v katerem bo vsaka gospodinja našla veliko koristnega. Prešernovi družbi gre vse priznanje, da s svojimi izdajami skrbi za različne potrebe in za vsak okus.

Dedek Mraz se je odpravil na pot

Priprave za praznovanje Novoletne jelke v Kopru

Praznovanje Novoletne jelke ima pri nas že toliko tradicije, da je preraslo le okvir priprav ženskih organizacij in Društva prijateljev mladine ter postaja vedno bolj tudi družinsko praznovanje. Seveda pa je prav, in to tradicijo bomo morali skrbno gojiti, da čuti otrok pri tem praznovanju tudi skrb in prizadevnost naših družbenih organizacij.

V Kopru so formirali posebno komisijo, sestavljeno v glavnem iz zastopnikov Društva prijateljev mladine in Društva za izobraževanje žena. Naloga te komisije so priprave za praznovanje Novoletne jelke. Komisija se je sestala že večkrat, na zadnjem sestanku pa so dobile te priprave že precej konkretne oblike. Kaj pripravljajo?

Brez prireditev seveda ne gre, kajti praznovanje je treba tudi zunanje manifestirati; otroci tudi pričakujejo, da bodo videli dedka Mraza. Nekaj ukrepov pa je takih, da bodo pač imeli svoj začetek ob novoletnih praznikih, ne pa tudi svojega konca. Konkretno: pri TVD Partizan bodo ustanovili pionirsko sekcijo kotaljkarjev, ki jim bo za začetek Društvo za izobraževanje žena v Kopru podarilo 30 parov kotaljk. Ta šport je med mladino vedno bolj priljubljen in ima tudi pri nas že precej navdušenih pristašev. V sodelovanju z organi no-

tranje uprave bo organiziralo Društvo prijateljev mladine tečaje za pionirje-vozače in pionirje-prometnike. V občasnih tekmovanjih se bodo lahko izkazali prvi in drugi vozači pri spretnosti vožnje in upoštevanju cestno-prometnih predpisov, prometniki pa pri urejanju prometa. Vsekakor zabavno, poučno in koristno hkrati.

Izraziti pečat novoletnega praznovanja pa bodo imele razne prireditve. Najbolj krsna predstava mladinskega dela Vasje Ocvirka »Peter Klepec« v izvedbi GSP. Pred predstavo bo mlade poslušalce obiskal dedek Mraz, ki bo tudi gledal igro in se v odmorih in po predstavi pogovarjal s pionirji. Vsekakor lepa zamisel, poskrbeti bo treba le za pravo vzdušje in pristni kontakt otrok z dedkom Mrazom. V kinu bodo vrteli otrokom primerne filme, gostovalo bo tudi Lutkovno gledališče iz Ljubljane s tremi predstavami. Ker bodo dnevi okrog Novega leta že tako natrpani s programom, bo zadnja prireditev v okviru praznovanja Novoletne jelke okrog 10. januarja. To bo glasbena akademija, ki jo bo pripravila koprška glasbena šola s sodelovanjem članov GSP.

Načrti so lepi in tudi izvedljivi. S pripravami pa je treba pohiteti, kajti dedek Mraz se je že odpravil na pot...

NAŠA ŽENA, ŠTEV. 11

Predzadnja letošnja številka naše osrednje ženske revije »Naša žena« prinaša uvodoma kratek pregled našega gospodarjenja in družbenega upravljanja. Članek je posvečen prazniku Dneva republike. Zanimiva so poročila iz dela ženskih organizacij po terenu. Zdravstvo zastopata članica dr. R. Neubauerja »Spet o jetiki« in dr. Glavke Morić »O nevrozah žensk«. Revija se je spomnila 70-letnice zaslužnega slovenskega mladinskega pisatelja Josipa Ribičiča in obenem objavila kratko črtico iz njegovih spominov na težko dobo okupacije.

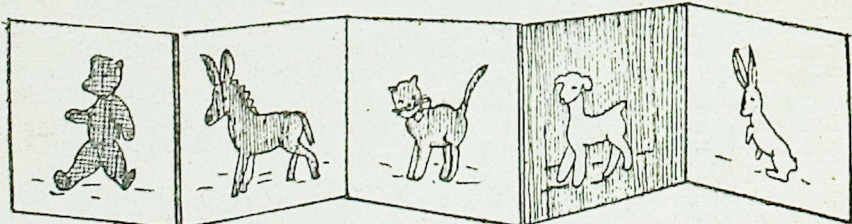
V reviji so še običajni pregledi znanjopolitičnih dogodkov, knjižnih novosti, filmov in zanimivosti po svetu. Rubriki »Zaupni pomenki« in »Zdravniški odgovori« imata vedno več dopisnikov. Nadaljuje se še tudi Huxleyev roman »Glocondski smehljaj«. Revijo zaključujejo praktični gospodinjstveni nasveti in moda. Kot priloga je pri reviji krojna pola.

KOLINE

Po naših vaseh skorajda ni družine, ki bi se ne oskrbela sama z masčobo za vse leto in s svinjskim mesom in mesnimi izdelki tja do jeseni. Zato klanje prašičev in samopripravljanje mesnin in masčobe nikomur ne boli las. Zal pa se kljub temu pogosto dogaja, da se začne posušeno meso zaradi nehygieničnega ravnanja pri samem klanju in kasneje pri obdelavi kvariti ali pa postane neokusno in suho kot polenovka. Neredko se tudi zgodi, da postane mast žaltava in začno ocvirki greniti. Da se kaj takega ne bo dogajalo več, je Centralni zavod za napredek gospodinjstva pripravil posebno brošuro o klanju prašičev in predelavi mesnin ter masčobe. V prvem delu te knjižice so objavljeni nasveti znanega strokovnjaka o ravnanju s prašiči pred zakolom, o samem klanju, ga- ranju, trebljenju, razkosavanju in razsoljevanju mesa, avtor pa opozarja tudi na vse potrebne pripomočke. Drugi, obširnejši del pa vsebuje vrsto praktičnih nasvetov za predelavo mesa v mesnine, ki bodo verjetno marsikomu povsem novi. Med drugim opozarjajo na gospodarno mnogostransko uporabo drobovine in na najrazličnejše izdelke, za katere so navedeni tudi recepti. Nadrobno je opisano še razsoljevanje, sušenje in shranjevanje mesa in priprava in shranjevanje masti. Posebej naj opozorimo na poglavje o konserviranju mesa, kjer so zbrani recepti za vlaganje pečenke in klobas v mast in raznih mesnih jedi v konzervirne kozarce. Ker to delo ne zahteva mnogo časa niti mnogo denarja, se bo verjetno sleherni gospodinja navdušila za domače konserviranje mesa in tako razveselila svojo družino z doslej neznanimi kuharskimi dobrotami.

Knjižica »KOLINE« stane 150 dinarjev in je izšla letos v decembru. Če želite, se lahko takoj naročite nanjo pri Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva v Ljubljani, Miklošičeva 6.

Na krojni poli, prilogi zadnje številke »Naše žene«, najdete med drugim tudi risbe in navodilo za izdelavo ljubke slikanice za naše malčke, kar je z majhnim trudom in pravzaprav brez stroškov lahko darilo za Novoletno jelko. Slikanico sestavite iz petih kosov lepenke in ostankov polivinila ali platnenega blaga, iz katerega izrežete po kroju figurice raznih živali

== Če dela otrok škodo ==

Vaša hčerkica je med igro zvrnila prazno konzervno škatlo. To vas ni niti najmanj vznemirilo. Cisto drugače pa je, če otrok v igri razbije svetilko. Pošteno ga boste pokarali ali celo udarili. In vendar se je otrok v obeh primerih samo igral. Niti v prvem niti v drugem primeru ni imel namena karkoli razbiti. Vam pa se zdita spričo vrednosti predmetov in spričo škodo oba primera popolnoma različna.

Nekaj primerov popolnoma nenamernega uničevanja

Denimo, da seže otrok na mizo in potegne k sebi skodelico.

Kaj se lahko zgodi?

1. Skodelica bi se skoraj zvrnila.
2. V skodelici je voda. Nekaj kapljic je padlo na prt.
3. Vsa voda se je razlila po tleh.
4. V skodelici je jed — razlije se po tleh.
5. V skodelici je barva, ki jo otrok polije po obleki, mizi in po tleh.
6. V skodelici je krop. Otrok se popari.

Kaj starši često store?

Ne zmenijo se za to. Opomnijo otroka, rečejo, naj bolj pazi ali mu celo zapretili, da jo bo dobil po roki, če se to še enkrat zgodi. Mati je huda zaradi nereda in otroka pokara. Otroka pokaramo, ker dela škodo.

Otroka karamo, ker dela samo škodo, morda ga tudi kaznujemo. Mati se prestraši in ji je žal. V vsakem teh šestih primerov je bil otrok samo radoveden — kako različno pa so raznili starši!

Kako se boste izognili namerni škodi?

Preglejte takoj vse stanovanje in umaknite stvari, po katerih sega otrok. Na primer: lepo razvrščene knjige na polici, ki jih otrok vedno premeče, ali stojalo za rože, ki mu je vedno v napoto. Presenečeni boste, kaj vse lahko storite, da bo tudi vam prijetnejše, otrok pa bo svobodnejši in mirnejši.

Dajte otroku čimveč svobode v igri. Določite mu kot, v katerem se lahko pošteno naigra z drugimi otroki, dajte mu močne igrače, na

katerih bo lahko preizkušal svojo moč. Če mu lahko dovolite, da se igra nekeje popolnoma svobodno, bo laže razumel, da se povsod ne sme igrati.

Potrudite se in preprečite škodo. Ako se igra Tonček z žogo v sobi, mu poiščimo pripravnejši prostor, če je le mogoče zunaj na dvorišču, na vrtu.

Zavedati se morate, da je za vse otroke značilna ravnodušnost in brezbriznost do predmetov v okolju. V tem se zrcali zdrav, brezskrben duh, kakor ga pri majhnem otroku tudi želimo.

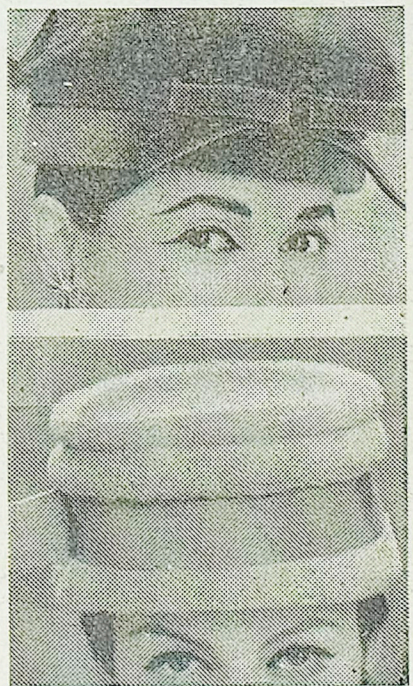
Ta pojav sodi v razvoj otrok in dovolj časa imajo, da to prerastejo.

Otroci že po naravi ravnaajo bolj grobo z različnimi predmeti kakor odrasli — ne samo zato, ker so brezskrbni, temveč tudi zato, ker še ni ravnovesja v delovanju njihovih mišic. To se sčasoma popravlja. Če dajemo otroku čimveč svobode, je videti, ko da mu s tem brezskrbnost krepimo in ko da mu bo ta poteza ostala tudi, ko bo starejši. Resnica pa je prav nasprotna. Če so omejitve maloštevilne, se otrok laže odziva na potrebne opomine »ne smeš«, tako doma, pri sosedovih ali kjerkoli. Dokler otrok raste, se lahko postopoma nauči ceniti vrednost predmetov, ki pripadajo odraslim.

Maslo bo zgubilo žaltav duh, če ga pustimo nekaj ur v razstopini vode in jedilne sode (dve žlici jedilne sode na pol litra vode). Potem ga izperemo še v tekoči vodi.

Vrvi iz konoplje, ki jih rabimo za sušenje perila, bodo postale bolj odporne, če jih bomo še nove namakali dve uri v močni razstopini galuna in jih rabili šele ko so se popolnoma posušile.

Takih slik na naši strani pač niste vajeni. Vzrok je čisto preprost — naš ženski svet navadno ne nosi pokrival, razen ob dnevih, ko piha burja in še takrat si zavije glavo v ruto. Toda v mešajočem se vplivu (kar zadeva modo seveda) Ljubljane in Trsta opazite tudi pri nas vedno več teh čednih stvarc — klobučkov. Na naših slikah vidite štiri modele modernih oblik, za katere uporabljamo različen material: blago, kakršen je plašč, mehko klobučevino ali pa tudi krzno. Za kratke lase in visoke ovratnike na plaščih so te oblike kaj primerne in praktične.

kultura-prosveta

Velik uspeh mladih simfonikov in solistov iz Ljubljane

Sobotni koncert simfoničnega orkestra Radia Ljubljana je končno prekinil mrtvilo v koprskem glasbenem življenju. V nedeljo zvečer pa so mladi simfoniki in solisti nastopili tudi v Piranu. V nekem smislu predstavlja ta dogodek dvojni uspeh: na eni strani nas je obisk koncerta lahko dokončno prepričal, da občinstvo v Kopru s razumevanjem in veseljem sprejema tudi resnejše glasbene stvaritve, z druge strani pa nam je sam orkester s svojimi mladimi člani pokazal, kaj se prične glasbena vzgoja in kaj dosežemo s pravilnim, smotrnim delom pri mladini.

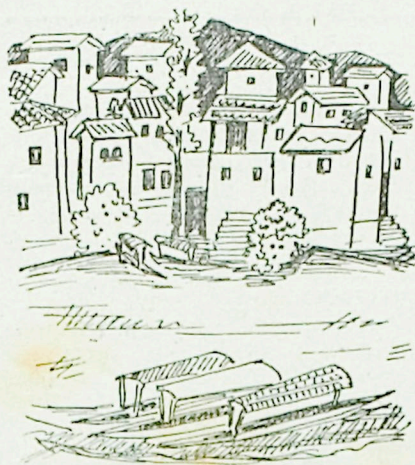
Spored koncerta je v glavnem obsegal standardna dela s simfoničnega in opernega področja, torej predvsem take skladbe, ki so že močno popularizirane in dosega vedno največji uspeh. Iz tega gladkega okvira pa sta nekoliko izpadli dve točki, ki ne sodita vanj. V mislih imam Montijev »Cardas«, za katerega bi bilo primernejše mesto na promenalnem koncertu, in pa Bravničarjevo uverturo »Kralj Matjaž«. To delo je že samo po sebi nekoliko šibko, slogovno pa premočno oddaljeno od ostalega sporeda; po drugi strani pa »Kralj Matjaž« tudi ni vrhunska stvaritev, ki bi kot edina slovenska skladba na sporedu primerno zastopala sodobno glasbeno ustvarjalnost.

Orkester, ki ga vodi dirigent Uroš Prevorsek, nas je presenetil že s svojim sestavom, saj človek ne vidi vsak dan 60 mladih obrazov, žarečih v pričakovanju, kajti koncert ni bil zanje nič manjše doživetje kakor za poslušalca. Da je bil kontakt med njimi in občinstvom vzpostavljen v trenutku, tega ni treba niti omenjati. Izvedba je bila kljub nekaterim manjšim sporsljam zelo zadovoljiva, posebno če upoštevamo, da ima orkester za seboj le prav kratko dobo in da delujejo v njem gojenci Srednje glasbene šole in Akademije za glasbo. Važnejše pa je dejstvo, da je bodočnost slovenskih orkestrov zjamčena, saj predstavlja radijski orkester tako odlično šolo, da si boljše ne bi mogli želeli.

Dirigent Uroš Prevorsek je vodil orkester zanesljivo, dovolj sugestivno in s primerno interpretacijo, s čemer pa njegovih zaslug še zdaleč ni konec. V prvi vrsti je Prevorsek pedagog, kajti pri mladem, razvijajočem se glasbenem telesu je treba biti predvsem učitelj in vzgojitelj. Tu je dirigent opravil mnogo večje, težje in odgovornejše delo in za to delo mu gre posebno priznanje.

Kot solisti so pri koncertu sodelovali člani ljubljanske opere sopranistka Zlata Gašperšič in baritonist Samo Smerkolj ter violinist Ali Dermelj. Vsi trije so bili deležni toplenga in zasluženega priznanja.

Vladimir Lovce

Okrajni muzej v Kopru prireja razstavo mladega indijskega umetnika Ritendre Mozumdarja. Razstava bo odprta v avli hotela Triglav od 21. do 29. decembra. Na sliki — Ritendre Mozumdar: Motiv iz Kašmirja (perorisba)

Kulturna kronika

LINHARTOVE PROSLAVE IN JUBILEJNI TEDEEN V DRAMI

Proslave v počastitev 200-letnice rojstva prvega slovenskega dramatika Antona Tomaža Linharta so se začele v njegovem rojstnem kraju Radovljici že pred tremi tedni in so jih slovesno zaključili preteklo nedeljo. Svečanostim v Radovljici je prisostvoval celoten ansambel ljubljanske Drame (v radovljiški kinodvorani so uprizorili tudi Cankarjeve »Hlapce«) ter vidni slovenski kulturni in javni delavci.

V Ljubljani je organizirala svečano proslavo 200-letnice Linhartovega rojstva Slovenska Akademija znanosti in umetnosti. Proslave

ve so se udeležili slovenski akademiki, univerzitetni profesorji in drugi kulturni in javni delavci.

Prav posebno pa bodo počastili Linhartov spomin z jubilejnim tednom v ljubljanski Drami. Ta teden se bo pričel 28. decembra (obletnica prve uprizoritve »Zupanove Micke« leta 1798) z uprizoritvijo Kreftovih »Krajskih komedijantov« in s kratko jubilejno slovesnostjo. Razen tega bo v jubilejnim tednu uprizorila Drama še Cankarjeve »Hlapce« in »Pohujšanje v dolini šentflorjanski«, Shakespearovega »Henrika IV.«, letošnjo uprizoritev Molièra in Millerja ter mladinsko delo Janka Modra in Igorja Ajdiča »Janko in Metka«. V času gledališkega tedna bodo gostovali v Ljubljani tudi drugi gledališki ansambli, in sicer iz Maribora, Trsta in Kranja, kakor tudi slušatelji Akademije za igralsko umetnost iz Ljubljane.

Spored proslav omenja še izdajo posebnega spominskega albuma, tri

NOVA OBZORJA, ŠTEV. 12

Manica Lobnik: Prostovoljec, Mila Kačičeva: Obločnica, Srečanje, Ni smrt tisto: Stefan Barbarič: On Tainu in ob Tainu, Marička Znidarske: Kaj molčite, Himna življenja; M. B.: Zajčka, Viktor Konjar: Prazno šepetanje veter, Pesem večera, Dve otožni pesmi o ljubezni; Marijan Kolar: Tihožitje, Jure Kaštelan — Herbert Grün: Pet pesmi, Mirko Vedrinjak: Vetrovi nad morjem, Lojze Kante: Cesta, Vane Brez: Zastareli stroj, Donald Keene — J. Fistrovič: Japonski roman.

OCENE IN POROČILA — Jože Pogacnik: France Bevk — Črna srajca, Alenka Glazer: Zapisek o novi Kranjčevi knjigi, Dušan Zeljeznov: Dante Alighieri — Novo življenje, ZAPISKI — Ivan Mešiček: Moje srečanje s F. Ks. Meškom, B. B.: Antologija češke satire, Sergej Vrišer: Ob razstavi Jakčeve grafike v Mariboru, B. R.: Podobe in pedagogika.

NAŠA SODOBNOST ŠT. 12

Edvard Kardelj: Obdobje narodnega prebujenja, Alfonz Gspan: Naš odnos do Linharta v preteklosti in sedanjosti, Vladimir Kralj: O rojstvu slovenske gledališke literature, Lili Novy: Vešča, Beno Zupančič: Dan in noč.

LIKOVNA UMETNOST — Stane Mikuš: France Kralj; GLEDALIŠČE — Vladimir Kralj: Ivan Cankar — Pohujšanje v dolini šentflorjanski; GLASBA — Pavle Merku: Nove glasbene edicije; GLOSA — Beno Zupančič: Zapisek o filmski distribuciji; ZAPISKI — Marjan Kozina: Nova opera.

MLADA POTA — šte. 2

Tanja Drmec: Siv jesenski dan, Zdalj vem, da je tu pomlad, Smreke so visoke; Jana Kurč: Večerja, France Keše: Razbito okno, Mira Virant: Materina poroka, Branko Raik: V megletem jutru, Božo Levce: Zeleni listi, Matija Planjavec: Pomladna, Utrujen trubadur; Niko Keše: Jelše v megli, Humbert Pribac: Morjak, Ciprese, Večerni dež; Jože Humer: Včasih, Nocoj je mraz, Preko belega Pohorja; Marijan Erbežnik: Daleč si, Sasa Vegri: Bele žene, Moje mesto; Billa sem; Mirko Božič: Draškova smrt, Branko Semen: Hrepenenje, Breze; Valentin Cundrič: Hrepenenje, Ivan Stopar: Italijanski neorealizem in njegove družbene osnove, Jerko Bežič: Slovenska koroška ljudska pesem v Podjuni, Veno Taufer: Nove knjige, Alenka Gerlovič: Fantastična umetnost, dadežem in surrealizem; France Pediček: Osebnost in značaj, Stane Sakisida: Logika in dialektika; Ivan Potrč, Mitja Mejak, Jože Čuhla: Pogovori s sodelavci; Glasbeni leksikon, Posvetovanje sodelavcev, Beleške.

RAZPIS

NAGRAD IZ SKLADA SREČKA KOSOVELA

Upravni odbor Sklada Srečka Kosovela pri Okrajnem svetu Svobod in prosvetnih društev določeno število nagrad za tiste množične kulturno prosvetne delavce, ki se v letu 1956 odlikujejo z uspehi svojega udejstvovanja v Svobodah, v kulturno prosvetnih društvih, ljudskih univerzah, godbenih, pevskih društvih i. p.

V smislu pravilnika o podeljevanju nagrad iz Sklada Srečka Kosovela naj letos do kraja decembra občinski sveti za kulturo in prosveto v sodelovanju z občinskimi sveti Svobod in kulturno prosvetnih društev našega okraja predlagajo podpisnemu upravnemu odboru določeno število kandidatov za nagrade, pri čemer naj upoštevajo sprejeta navodila glede potrebnih obrazložitvev za vsakega predlaganca.

Za letos razpisuje upravni odbor Sklada eno I. nagrado v znesku Din 50.000, več drugih nagrad po Din 40.000 ter več tretjih nagrad po Din 10.000. Po zbranih prijavah in obrazložitvah bo posebna komisija določila nagrajence, same nagrade pa slovesno podelila 8. februarja 1957. na vsakoletni Slovenski kulturni praznik.

UPRAVNI ODBOR SKLADA SREČKA KOSOVELA
pri Okrajnem svetu Svobod in prosvetnih društev

V Baču so ustanovili prosvetno društvo

Po večkratnih poskusih, da bi odpravili mrtvilo, ki je vladalo v kulturno-prosvetnem delu v Baču, so letos uspeli ustanoviti prosvetno društvo »Kalec«, ki šteje okrog 80 članov. Njihov novoustanovljeni pevski zbor je z nastopom na večer pred Dnevom republike dobil novih vzpodbud za nadaljnje delo. Dramska sekcija pa pripravlja spevigrro, s katero namerava nastopiti ob koncu leta.

V začetku svojega dela so imeli težave s prostori, kjer bi vadili. Vendar pa so našli na polno razumevanje uresničitve njihovega delovnega načrta pri delovnem kolektivu pivske tovarne »Javor«, ki ima enega svojih obratov tudi v Baču. Le-ta jim je nudil vso pomoč in z zanimanjem spremlja delo mladega prosvetnega društva. Predvidevajo tudi, da bodo uspeli dobiti denarna sredstva za ureditev knjižnice s čitalnico. G. B.

Tudi v Postojni DPD Svoboda

Na pobudo občinskega odbora SZDL v Postojni so na posvetovanju prosvetnih delavcev, predstavnikov sindikalnih podružnic, podjetij in ustanov ugotovili, da so vsi pogoji za ustanovitev DPD Svoboda v Postojni. Po dosedanjih podatkih predvidevajo, da bi šlo bodoče društvo okrog tisoč članov. Predvidevajo, da bi sklicali ustanovni občni zbor v času enega meseca. Stina

Sezona na višku Pred dvema gledališkima predstavama

Otroci pridejo na svoj račun v glavnem dvakrat na leto: v Tednu otroka in ob Novoletni jelki. Za nas odrasle pa velja skoraj nekaj podobnega. Od časa do časa dobimo injekcijo koncentrata, ki mora veljati za daljšo dobo. Po poplavi prireditvev v juniju, ko je bil Turistični teden istočasno s prireditvami in proslavami desetletnice Ljudske tehnike, je bolj polagoma kapljalo med redke dobre filme — nekaj predstav GSP in gostovanje SNG iz Trsta. Zato pa imamo zdaj v decembru obilno žetev: akademije, premiere, gostovanja, razstave in celo simfonični koncert, kar je v Kopru zelo redko. Med gledališkimi predstavami bomo zabeležili ta mesec kar tri: premiero GSP »Človek, ki je videl smrt«, gostovanje SNG iz Trsta s sodobno igro »Čaj in simpatije« in krstno predstavo domače novitete ob Novoletni jelki »Peter Klepec« v izvedbi članov GSP.

VIKTOR EFTIMIU:

ČLOVEK, KI JE VIDEL SMRT

Te dni igrajo v Kopru komedijo romunskega dramatika, Viktorja Eftimiu »Človek, ki je videl smrt«. Delo je nastalo v času med obema vojnama in drži zrcalo malomeščanskemu življenju svojega časa. V dremotno romunsko pro-

vinco in enoličnost vnese igralec-potepuh iskro novega doživetja, ki razgiblje čustva in ljudi, jih karakterizira in razkrinka ter privede do običajnega razpleta in srečnega konca.

Slovenska praiizvedba tega dela je bila leta 1942 v Ljubljani, ko jo je režiral Bojan Stupica, ki je oskrbel tudi prevod. Tedanji dramaturg Josip Vidmar je zapisal ob takratni izvedbi: »Socialno moralni smisel te komedije je v vzporeditvi omejenega in težkega meščanstva s človeškim pojavom, ki učinkuje v tem okolju kakor sen, prinašajoč olajšanje in radosten čar.« Ta smisel ima še danes.

Koprsko uprizoritev režira Igor Pelan, enostavna in nekoliko stilizirana scena je delo ing. arch. Nika Matula, kostumi so izdelani po osnutkih Milene Kumar-Matullo. Igralci so s svojim izvajanjem želi priznanje občinstva.

ROBERT ANDERSON:

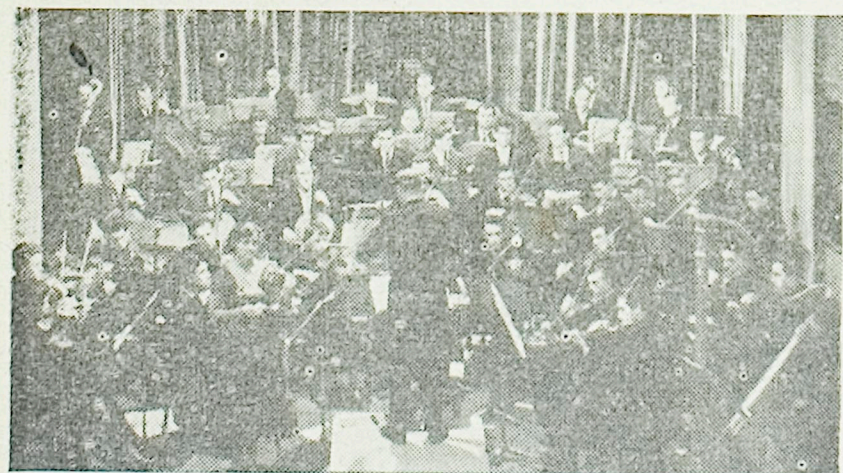
ČAJ IN SIMPATIJA

V začetku prihodnjega tedna bo gostovalo pri nas SNG iz Trsta s sodobno igro modernega ameriškega pisatelja Andersona »Čaj in simpatije«.

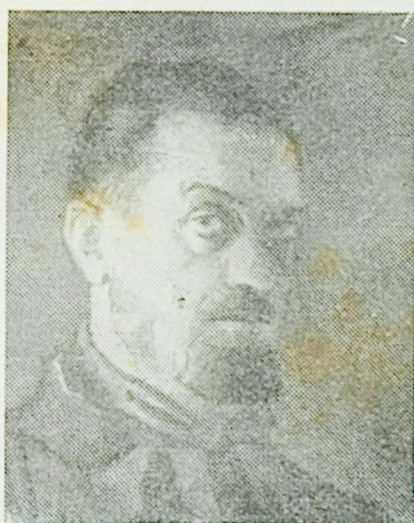
Delo je ubrano na okus vsemestnega človeka, konflikt so zaostreni psihološko na motiv človečnosti in nežnosti proti predsodkom in lažni morali. Običajen trikot: mlado ženo vlečejo močnejše vezi duševne harmonije z 18-letnim dijakom kot z njenim možem, sicer delavim učiteljem in športnikom. Razplet je le delen: dijak naide svojo samozavest in enakopravnost z drugimi. Igra je zaradi nekaterih pikantnih scen za mladino neprimerna.

Režiser »Čaja in simpatije« je Jože Babič, osrednji trio pa Štefica Droščeva, Jožko Lukež in Silvij Kobal. Ostale vloge so manjše.

O krstni predstavi domače novitete, mladinske igre Vasje Ocvirka »Peter Klepec«, ki ga bodo uprizorili za otroke ob Novoletni jelki, bomo poročali posebej, prav tako o sami izvedbi »Človeka, ki je videl smrt« in »Čaja in simpatije«.

Simfonični orkester Radia Ljubljane ob svojem nastopu v koprski gledališki dvorani. Mladost in kvaliteta — to so njegove glavne odlike

Nikolaj Pirnat: Avtoportret (olje)

LETOŠNJI NAGRAJENCI DRUŠTVA SLOVENSKEH KNJIZEVNIKOV

Odbor Društva slovenskih književnikov je na predlog posebne komisije nagradil ob Dnevu republike najboljše dela v letu 1955, in sicer:

Pesniško zbirko Iva Minattija »Pa bo pomlad prišla«, roman Borisa Pahorja »Vila ob jezeru« in zbirko novel Ferda Godine »Krivda Jarčekove Kristine«. To je bilo obenem priznanje našim znanim književnikom za njihovo literarno delo zadnjih let.

LIKOVNA RAZSTAVA V KOPRU

V soboto, 15. t. m., bo v mali dvorani Gledališča Slovenskega Primorja v Kopru otvoritev razstave LEA VILHARJA, kakor smo na kratko že poročali. Vilhar bo razstavil 60 slik, od teh 14 motivov iz Alžira. Razstavo organizira okrajni svet Svobod in prosvetnih društev in bo odprta do 25. decembra.

o o o o o
o o o o o

Spomini ob 15-letnici JLA

Mi smo mlada vojska Titova ... ★

»Tovariši! Vojska smo, redna vojska! Zrasli smo iz ljudstva, ljudstvo smo, ki se je uprlo stoletnim osvajačcem. Vedno več nas je, naša moč raste. Ze lahko trkamo tudi na vrata utrjenih sovražnih postojank. Zato, tovariši, ne bomo več šatorili samo po gozdovih — med ljudi pojdemo, v vasi, naselja...«

Tako nekako je govoril bataljonski komisar Janez zbranim borcem, ki so ga zavzeto poslušali. V vas? In pri belem dnevu? Kdo je še kaj takega slišal? Se pozno v večer po bataljonskem zboru so razpravljali o tem.

»Joh, ko bi imeli vsaj bakač, pa bi že pokazali tem črnosrajčnikom!« so

»Joh, ko bi bil še bakač...«

No, pa ni minometalec vse. Mladi komunisti so se tudi sestali in pretresali položaj: »Seveda, dobro bi bilo, če bi ga imeli — kaj bi vse napravili z njim. Tako pa bodo tudi naše pesti, naše bombe in puške in vse drugo orožje tudi storile svoje.«

Premik. Dolga kolona borcev se je vila po snegu med vitkimi hojami. Skozi goste vejeve, obloženo s snegom in ivjem, so v pramenih prodirali sončni žarki. Tih je spela kolona proti robu gozda, le sem in tja je breknila skleda ob puško in puška ob skledo ali čutaro.

Rob gozda, čistina na daleč in spodaj vasica in zraven še ena. Počitek. Patrulja na desno in druga na levo ob robu v dolino.

Borci posedajo v sneg. Pri srečanju jih grabi, ko gledajo pod seboj vasi, vsi beli v sneženi odeji, le okoli dimnikov so strehe očrnele od saj in toplega dima. Sredi vasi plundrasta cesta in na njej redki ljudje.

Naslednji hip, ko so borci ugledali patruljo v vaseh, sta z vsake strani prihitela kurirja pred komandanta: vse prosto, nikjer sovražnika, jima veselo oznanijo usta...

Se nekaj kratkih povelj, navodil. Kolona po eden, zavarovanje in vse drugo — partizani spejo proti vasi. Preplah. Nikjer človeka, ko mlada vojska dospe med hiše. Ponekde sploščeni nosovi malčkov na okenskih steklih.

Od nekje se vzame vaški terenec: »I, bog vas je dal, od kje ste se pa vzeli toliki? In kako oboroženi! Hej, zdaj naj se prikažejo operenje čelade! Lastne pete jih ne bi dohajale!« se je samo smejala možaku.

Prva napetost in strah, zbliževanje, prijazne, domače besede. Besede od srca, besede človeka-borca človeku v stiski. In stiska popušča, raste sree. Srca se odpirajo, odpirajo se roke in šrambe in tople izbe sprejmejo v varstvo svoj rod, ves strah se je izgubil nekam v daljo, postal neresničen.

Zvečer pa miting. Veselje. Velike besede:

»Tovariši, bratje! Otmimo naše pokolenje črnega suženjstva. Rešimo naš dom pred poplavo tiranije — smrt fašizmu in ljudstvu svobodo!«

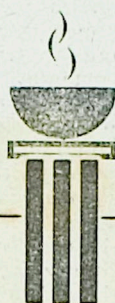
Za bataljon in za vasici je bila ta dan rojena v srečih prava armada. Iz mladih grl je vrel v svetlo, osrebrano noč:

»Mi smo mlada vojska Titova...«

Rastko Bradaščja

PINKU

TOMAŽIČU

V SPOMIN

V letih najtežjih fašističnih nesilij nad slovenskim ljudstvom je Pinko Tomažič kot mlad fant že spoznal, da je edina rešitev slovenskega ljud-

Pinko na ljubljenskem Krasu

stva v borbi, v kateri bo tudi »italijanski fašizem prejel plačilo« za svoja grozodejstva.

Smrtne obsodbe fašističnega tribunala v Trstu leta 1929 nad skupino Ferda Bidoveca so mladega Pinka Tomažiča zelo pretresle. Z vse mladeniško vnetostjo se je začel ukvarjati s politiko. Z mladinci, ki jih je zbiral okoli sebe, je prirejal pevske vaje, izlete in podobno in vse te prilike izkoristil, da je budil v njih duha protifašistične borbe. Fašistična policija ga je kmalu opazila ter ga je že kot 17-letnega fanta zadrževala. Po 1931. letu, ko je postal član Partije, je začel se aktivneje delati med mladino. Da bi mu ne bilo treba iti kot študentu v Abesinijo, je zbežal v Jugoslavijo ter nadaljeval študije na zagrebški univerzi. V političnih je mnogo potoval, se mudil dalj časa tudi v Mariboru, kjer se je spoznal z naprednimi mladinci Rihardom Knezom, Branko Jurcovo in drugimi. Po brezuspešnem poskusu, da bi se s skupino slovenskih komunistov prebil v Spanijo, se je, po razglasitvi amnestije v Italiji, marca meseca 1937 vrnil domov v Trst. Po zaslusanju na policiji je bil poklican na odsulženje vojaškega roka in to kot navaden vojak. Kot človeka, ki mu je bil edini smoter pomagati človeštvu, so ga italijanski vojniki vzljubili, saj je mnoge od njih naučil pisati, da so lahko pisali pisma svojim domačim.

Po odsulžitvi vojaškega roka se je ponovno vpisal na tržaško univerzo. Ko so se pojavili ob neki priložnosti v Trstu protifašistični letaki in napisi na zidovih, ga je tržaška policija aretirala, vendar ga je že po kratkem času izpustila.

Kot 23-letni fant je stopil na čelo partijske organizacije v Slovenskem Primorju in Istri ter povezal in učvrstil partijske celice in posamezne člane, od katerih so bili mnogi že leta in leta brez vsake povezave navzgor. Povezal se je z močno partijsko organizacijo v Divači, ki jo je

vodil Albin Duja. Karakteristično za to organizacijo je dejstvo, da je imela zveze preko Janka Vatrovca celo s partijskimi celicami v Slovenski Istri. Zasluga Pinka Tomažiča je, da je razen organizacijske povezave in učvrstitve ustanovil še vrsto novih partijskih celic.

Po partijski konferenci, ki je bila v februarju 1939 blizu Opčin, je Pinko Tomažič prenesel partijsko tehniko, katere je tedaj med drugim

*Dober glas daleč seže
sonce stojih ston
te dobeke odmiru
mi smo poslednji plen!*

*U vojske je bilo
melito bo ridov
razbesele hot steklo
kajti to je roko*

*Dober glas daleč seže
sonce stojih ston
te dobeke odmiru
mi smo poslednji plen!*

*Dober glas daleč seže
sonce stojih ston
te dobeke odmiru
mi smo poslednji plen!*

Se tik pred svojo smrtjo je mladi Pinko svoje težnje in želje po svobodi, svoje zaupanje v jutrišnji dan izlil v pesmico, napisano kar na kuverti — preroško pesem, ki jo je skušal tudi uglasbiti...

iskala tudi partijsko glasilo »Delo«, iz Zgonika pri Trstu v Divačo, ter tu poveril skrb za organizacijo in delovanje tehnike sekretarju komiteja v Divači Albinu Duju.

V množičnih aretacijah, ki so bile posledica izdajstva vrinenega provokatorja, je fašistična policija med prvimi aretirala junija 1940 tudi Pinka Tomažiča. Njegov lik je še posebej zažarel v zaporu. Ves čas je vzpodbujal sotovaršice, naj vztrajajo v borbi. Visoka morala obtožencev na procesu je bila plod sistematičnega dela Pinka Tomažiča.

V pismu, ki ga je Pinko Tomažič napisal neposredno pred svojo smrtjo 15. decembra 1941, pravi med drugim: »... Milijoni žrtvujejo v letih groze svoje življenje in malo jih je med njimi, ki razumejo kot jaz, da ni smrt nič hudega ali celo nujna dolžnost napram človeštvu... Prav tako mi je bilo hudo, ko sem se ločil od tovarišev in sem jih moral tolažiti...«

Namera fašizma, da bi s krvavo obsodbo fašističnega tribunala v Trstu obglavil Partijo v Slovenskem Primorju in Istri ter s tem zadal odločujoč udarec porajajočemu se osvobodilnemu gibanju, je poplala splošno slovensko ljudstvo. Umor Pinka Tomažiča je pomenil poziv v oboroženo vstajo, ki jo je primorsko ljudstvo skupaj z ostalim slovenskim narodom zmogovito končalo po 40 mesecih oborožene borbe.

J. K.

se jim v snu izgubljale želje med klci straž, ki so se menjavale.

Ko so zadnji sončni žarki poljubljali snežno odejo v taborišču, so kurirji sklicali vse četne komandirje in komisarje na posvet v bataljonski štab. Borcem se je kar zdelo, da se bo nekaj važnega skuhalo, nekaj, kar je že nekaj dni viselo v zraku in sililo k odločitvi. Zato so vsi težko čakali konca posveta, hkrati pa že pripravljali svoje orožje, bisage in brašno.

Nenehna rast Piranske ladjedelnice

DOBER GLAS DALEČ SEŽE ...

Delavski svet ladjedelnice, remontnega obrata Splošne plovbe v Piranu je te dni sklenil prevzeti v delo dve rečni ladji za prevoz nafte v nosilnosti po 1000 ton, dolgi po 72 metrov in široki 10 metrov. Ti dve ladji je naročilo podjetje Dunavski Lloyd iz Siska.

Kovinar pri obdelavi pločevine

Pri tem velja omeniti dejstvo, da je ladjedelnica uspešno dobila naročilo na licitaciji, kjer je vladala velika konkurenca predvsem zato, ker je delovni kolektiv izjavil, da bo prvo ladjo zgradil do 25. septembra prihodnjega leta, drugo ladjo pa bo izdelal do 25. maja 1958.

Obe ladji bo podjetje prevzelo v Piranu in ju bo z remorkerjem

splitskega Brodospasa prepeljalo skozi Jadransko, Egejsko, Jonsko, Marmorsko in Črno morje do romunskih naftovodov, kjer bo prva ladja že prihodnje jesen vkrčala surovo nafto in jo pripeljala po Donavi in Savi do Siska.

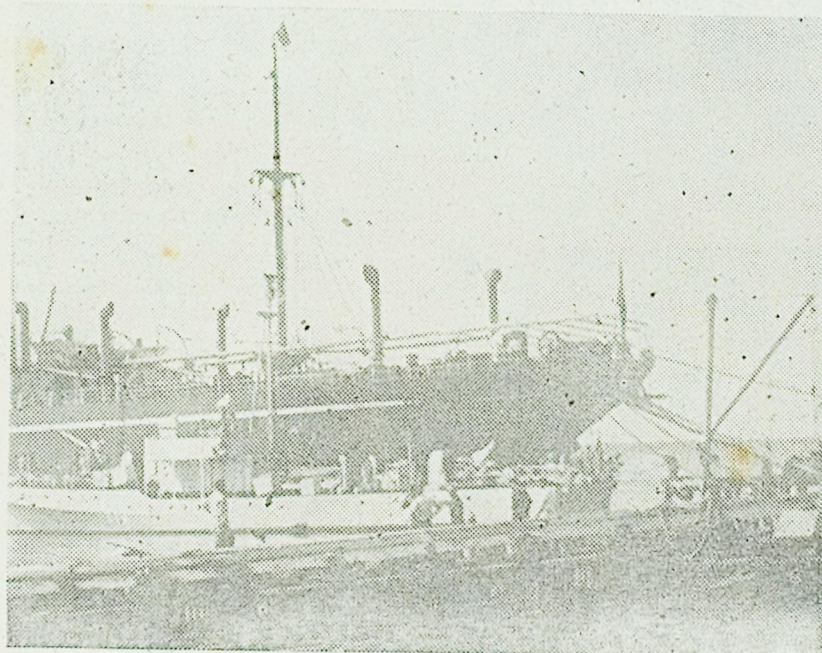
Remontne ladjedelnice podjetja Splošna plovba v Piranu so že zaključile pogodbe za izdelavo in popravilo ladij za leto 1957 in 1958.

V načrtu imajo razen manjših del zgraditev 27 metrov dolgega bagerja za Vodno skupnost okraja Koper, ki ga bodo izročili naročnikom do 1. marca prihodnjega leta. Za ribiško podjetje »Ribo« v Izoli bodo zgradili dve ribiški ladji. Opravili bodo tudi številna remontna dela na ladjah železne konstrukcije.

Predvidevajo, da bodo z izvršitvijo vseh prevzetih naročil povečali brutto proizvod za 50 odstotkov od do sedaj doseženega in da bodo uspeli letno obdelati okrog 400 ton pločevine, proizvodov črne metalurgije, za gradnjo in obnovo ladij. Te predvidene uspehe pa bo delovni kolektiv dosegel le po zaslugi dejstva, da se je takoj v začetku zmanjšanja gospodarskih investicij, predvidenih za gradnjo manjših obalnih potniških plovilnih objektov odločil, da na licitacijah za prevzem popravi ladij postavi naročnikom najugodnejše plačilne pogoje in garancijo za dobro izvršeno delo. Zato bo tudi predvideni letošnji družbeni plan izpolnjen s 104 odstotki, po realizaciji pa s 103 odstotki. S tem se bo letos proizvodnja v tem obratu podjetja Splošne plovbe povečala za 10 odstotkov v primerjavi s proizvodnjo v lanskem letu.

Ne gre pa pri tej ugotovitvi zanemarjati dejstva, da to podjetje

najtesneje sodeluje s kolektivom ladjedelnice »Uljanik« v Pulju in da je strokovno dobro usposobljen kader zaradi lastne požrtvovalnosti kos vsem težavam, ki jih ima ob zastareli opremi. Remontne ladjedelnice so tudi že izdelale načrt za rekonstrukcijo in razširitev svojih obratov na osnovi nadaljnjega razvoja tako matičnega podjetja Splošna plovba v Piranu, kakor tudi razvoja našega morskega ribištva, ki zahteva čedalje več novih plovilnih objektov.

Vsakodnevna slika v remontni ladjedelnici podjetja »Splošne plovbe« v Piranu. Delovni kolektiv, ki je včasih gradil le manjše letene ladje, popravlja danes že velike ladje železne konstrukcije. Na sliki vidimo popravilo toverne ladje »Ljubljana«

O gospodarskih perspektivah občine Hrpelje

Občinska uprava si vztrajno prizadeva, da bi izboljšala življenjske pogoje prebivalstva. Dobri rezultati tega prizadevanja se kažejo že v realizaciji letošnjega družbenega plana, ki bo po ocenitvi dosežena z 92 odstotki, občinski proračun za leto 1956 pa z 90,1 odstotka. Kljub nerazvitim naravnim gospodarskim pogojem in skromnim investicijskim sredstvom, s katerimi je letošnji razpolagala, je gospodarski potencial občine Hrpelje pozitivno uveljavljen in zavzema njena gospodarska bilanca v sklopu ostalih občin koprškega okraja častno mesto, čeprav je v okrajnem proračunskem okviru udeležena samo s 46 milijoni dohodkov in izdatkov.

NEKAJ O PLANU

V izvrševanju letošnjega družbenega plana sta v občini Hrpelje sodelovali dve industrijski, eno gostinsko in šest obrtnih podjetij ter 9 kmetijskih zadrug z 9 trgovskimi, 5 gostinskimi in 5 obrtnimi obrati. V privatnem sektorju posluje 13 gostinskih in 79 obrtnih podjetij. V državnem in združenem sektorju je zaposlenih 304 ljudi. V letošnji realizaciji družbenega plana in ustvarjanju narodnega dohodka je bila največja ovira Tovarna steklene galanterije v Hrpeljah, ki je zaradi nepravilnega gospodarjenja prišla pod prisilno upravo. Od planirane vrednosti proizvodnje v višini 80 milijonov dinarjev je do konca septembra 1956 realizirala komaj 43 odstotkov. Ena izmed posledic takega gospodarjenja so bile 60-odstotne delavske plače in milijonske nepokrite obveznosti podjetja.

TOVARNA STEKLENE GALANTERIJE NA NOVIH POTEH

S 1. decembrom 1956 pa je prevzela to podjetje Tovarna optičnih in steklopihaških izdelkov iz Ljubljane in organizirala tu svoj obrat, v katerem bo obdržala del načrta proizvodnje bivše Tovarne steklene galanterije in uvedla nove steklopihaške izdelke. Osnovni cilj Tovarne optičnih in steklopihaških izdelkov pa je, da si ustvari v svojem novem hrpeljskem obratu surovinsko bazo za proizvodnjo poloptičnega stekla. V ta namen bo potrebno rekonstruirati že postavljeno topilno peč, ki doslej še ni bila v obratovanju. S tako reorganizacijo tega podjetja bo rešeno

tudi vprašanje nadaljnje zaposlitve delovne sile iz območja občine. Posebna likvidacijska komisija pa bo uredila finančne zadeve uprave prejšnje tovarne. Opisana sprememba nedvomno pomeni sanacijo industrijskega podjetja, ki se bo s pravnimi organizacijskimi prijemi pod novo upravo in kvalitetnim tehničnim vodstvom koristno vključilo v družbeni gospodarski plan za leto 1957.

»PLAMA« V PODGRADU

Tovarna izdelkov iz plastičnih mas v Podgradu je letos še v izgradnji. V dosedanjem razvoju je to podjetje dokazalo življenjsko sposobnost. Da bi mogli polno živeti in razviti svoj proizvodni plan vzporedno s potrebami in povpraševanjem po izdelkih iz te, v naši državi še pomanjkljivo razvite industrijske stroke, povezano z notranjo arhitekturo v gradbeništvu, bi bilo »Plama« nujno potrebno omogočiti nabavo ustreznih osnovnih sredstev, ki pa so zaenkrat dosegljivi le v inozemstvu.

PERSPEKTIVNI RAZVOJ

Občinski ljudski odbor v Hrpeljah bo zasnovo svoj družbeni plan za leto 1957 v duhu razprav zvezne ljudske skupščine o osnovah družbenega plana za leto 1957. Za zagotovitev življenjskega standarda bo občinski družbeni plan posvetil posebno pozornost razvoju proizvodnje, zlasti kmetijske, povečanju delovne storilnosti in plačnemu sistemu. Investicije pa bodo usmerjene v prvi vrsti v kmetijstvo in stanovanjsko izgradnjo ter v komunalno dejavnost. Vprav v teh dneh ugotavlja posebna komisija v vaseh možnosti raznih melioracij zemljišč, preskrbe naselij z zdravim pitno vodo, zasaditve strnjanih sadovnjakov, zgraditev novih in ureditev obstoječih cest itd. Za ublažitev stanovanjske stiske je občina predvidela v naslednjem letu zgraditev dveh stanovanjskih blokov s po pet družinskimi stanovanji v Hrpeljah, v letu 1958 pa bodo zgrajeni še trije taki bloki. Špedicijsko podjetje »Interevropa« iz Kopra in »Zadružnik« iz Sežane nameravata prihodnje leto v Hrpeljah blizu železniške postaje postaviti svoja skladišča. Z ozirom na naraščajoči tujski promet, ki se razvija na tem važnem mednarodnem križišču, bi bilo nujno čim-

prej zgraditi v Hrpeljah sodobno poslopje, v katerem bi bil gostinski, hotelski in trgovski kombinat. V načrtu je tudi zgraditev modernno opremljene opekarnice v Obrovem ter velike apnenice v Podgorju. Prihodnje leto bo občina intenzivno razvila iniciativo za povečanje in izboljšanje ovčjereje. V ta namen bodo zgrajeni na planinskem področju Slavnika ovčji hlevi in urejena napajališča za govejo živino in drobnico. Prav tako bo družbeni plan predvidel razširitev trgovske mreže v občini in sodobnejšo ureditev obstoječih lokalov in obrtnih delavnic.

Izboljšanje gospodarskih in komunalnih razmer v občini Hrpelje pa je tudi velikega političnega pomena z ozirom na obsejno lego teh krajev.

Jaša Zvan

Še premalo bo predavateljev

Marsikdo, ki je bil še pred mesecem mnenja, da ne bo uspelo zbrati dovolj kmečke mladine za kmetijsko gospodarske šole, ki so začele te dni s poukom v 11 krajih koprškega okraja, je danes presenečen nad številom prijavljenih. Če je bilo v začetku vprašanje, ali ni 11 takih šol v našem okraju preveč, se danes zaustavljamo ob iskanju možnosti, da bi to število povečali in to zaradi pomanjkanja strokovnega predavateljskega kadra. Je namreč vrsta primerov, ko so organizatorji kmetijsko gospodarskih šol predvidevali, da se bo zbralo le 20 do 30 prijavljenih, pa so bili na prvih

Z lastnimi silami

Vas Bač, ki je največja v pivški občini, saj šteje okrog 400 prebivalcev in je v njej obrat (žaga) tovarne vezanih plošč in furnirjev »Javor« iz Pivke, leži ob cesti Knežek-Mašun, ki je bila do nedavnega v zelo slabem stanju. Zaradi velikega prometa z motornimi vozili in konjske vprege je bila v zadnjem času tako uničena, da je bil prevoz težjih tovorov skoraj onemogočen.

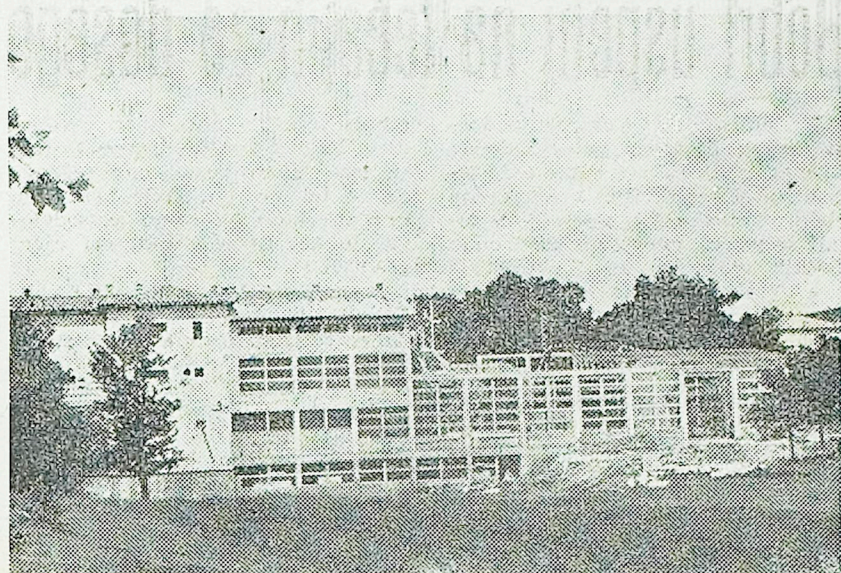
Vaščani pa niso ostali prekritični rok. Sami so se lotili popravila in če ne bi letos mraz tako zgodaj pritisknil, bi svoj načrt že dokončali. Kljub temu jim je uspelo usposobiti za nemoten promet cesto do Stare Ognjice in del ceste z mašunske strani, kar znaša skupno okrog 8 kilometrov. Občinski ljudski odbor v Pivki jim je poskrbel potrebni gramoz, okrajna uprava za ceste v Kopru pa jim je dala na razpolago drobilec, cestni valjar in kamion za prevoz gramoza. Uprava za ceste jim je tudi posredovala strokovno pomoč in s tem prispevala okrog 500.000 dinarjev za kritje gradbenih stroškov. Vaščani sami pa so krepko zavihali rokave. S prostovoljnim delom v 13.475 delovnih urah in s prispevanjem 1495 kubičnih metrov gramoza so popravili 3337 metrov dolgo cesto ter ustvarili vrednost njihovega dela v višini dva milijona 729 tisoč dinarjev.

Res lep, posnemanja vreden primer požrtvovalnosti vaščanov, ki se zavedajo, da si bodo le z lastnim delom lahko ustvarili boljše pogoje življenja.

Živahno izobraževalno delo v Pivki

Pretekli teden je začela v Pivki z rednim šolskim delom novo ustanovljena kmetijsko gospodarska šola. Kmetijski zadrugi in mladinski organizaciji je uspelo zbrati trideset mladincev, predvsem otrok kmečkih staršev, da bodo ob torkih in sobotah od 18. do 22. ure poslušali predavanja kmetijskih strokovnjakov o praktičnih kmetijsko gospodarskih opravilih in se seznanili s snovjo, ki jo predvideva učni načrt. Tudi za gospodinjski tečaj vlada veliko zanimanje, predvsem v Petelinjah, kjer so že bila pod vodstvom tovarišice Polde Buh uspešna predavanja o vkuhanju sadja in zelenjave. Temu tečaju je prisostvovalo nad 20 žena in deklet, ki so se seznanile z vkuhanjem hrush, vlaganjem paprike v kisu in olju, kumar v kisu, pripravi srbske solate, češpljeve marmelade itd.

Naročniki in bralci »Slovenskega Jadrana«, oglašujte v Vašem listu! Oglaševanje je zanesljivo sredstvo za doseg uspeha!

Tovarna steklene galanterije v Hrpeljah

sestankih tik pred začetkom pouka presenečeni, ko se je zbralo 40, 50, pa tudi več mladincev, ki so prosili, da bi bili sprejeti v šolo.

Podoben primer je bil preteklo nedeljo v Gradinu. Največji optimisti so bili presenečeni, ker je bila šolska učilnica pretesna za nad 60 mladincev, ki so se živo zanimali za šolanje v kmetijsko gospodarski šoli. Vsakogar mora presenetiti želja mladine po izpopolnjevanju njihovega znanja o kmetijskih opravilih.

Zato se danes postavlja resno vprašanje: kako zadovoljiti željo mladine po izobraževanju, ker primanjkuje predavateljev. Potrebno bo, da bi tudi občinski ljudski odbori razmislili o tem in omogočili predavateljem pouk v več kilometrov od njihovega službenega kraja oddaljenih solah, kjer bi lahko v prostem času posredovali mladini svoje praktično in teoretično znanje.

Pisma uredništvu

Tovariš urednik!

Iz naše majhne vasi, Zabiča pri Ilirski Bistrici, se le redkokdaj oglasimo v Slovenskem Jadranu, čeprav ga pridno »prebiramo«. Smo pač nekoliko oddaljeni od večjih gospodarskih središč, vendar pa tudi mi prispevamo znaten delež h krepitvi naše skupne gospodarske moči. Imamo pa tudi svoje težave, ki niso majhne.

Naša kmetijska zadruga posluje v združenem domu, kjer so tudi šolski prostori. Zadrugi dom pa komaj zadostuje potrebam zadruga, ki je brez skladišč in drugih, za uspešno poslovanje nujno potrebnih prostorov. Zato se postavlja vprašanje, kako rešiti problem nemotnega šolskega pouka, če ni v vasi šolskega poslopja, kjer bi bilo dovolj prostora za učence, ki jih je vsako leto več. Ne bilo bi prav, če bi zahtevali graditev nove šole, ker nima občinski ljudski odbor dovolj sredstev za novogradnjo. Pač pa bi veljalo razmisliti o preureditvi ene izmed zgradb, ki so v Zabiči že del časa neobjudene in postopoma razpadajo. Z majhnimi finančnimi sredstvi in s prostovoljnim delom bi lahko v kratkem času rešili to pereče vprašanje. Uredili bi lahko dovolj učilnic, kmetijska zadruga pa bi v združenem domu pridobila prostore, ki so bili zgrajeni predvsem za potrebe našega kmetijstva.

Naš drugi gospodarski problem pa je slaba zveza med našo vasio in deset kilometrov oddaljeno Ilirsko Bistrico, kjer je sedež občine. V Zabiči je kmetijska zadruga, kmetijsko posestvo, izpostava gozdne manipulacije in šola. Večkrat bi odpadla nepotrebna pota in zamujanje časa za skoraj vsako malenkost, če bi imeli telefonsko zvezo z drugimi kraji. Čeprav si občinski ljudski odbor v Ilirski Bistrici prizadeva, da bi pri nas uredili telefonsko omrežje, se še danes to ni premaknilo z mrtve točke. Bilo bi prav, če bi naša gospodarska podjetja in prebivalci sami — saj jim bo telefonska zveza veliko koristila — pokazali malo več zanimanja za rešitev tega problema in s sodelovanjem vseh bi lahko v kratkem odstranili z dnevnega reda naših sestankov in pogovorov to kočljivo vprašanje.

G. B.

nje. Predavatelji, člani društva kmetijskih inženirjev in tehnikov bi radevolje sodelovali, želijo pa le, da jim uredijo prevoz na kraj predavanja in povratek nazaj.

KOT ŠE NIKOLI DOSLEJ

Koprška občinska ljudska univerza je v prvih nepolnih dveh mesecih svojega dela priredila 40 predavanj po vaseh koprške občine. Nad 1600 poslušalcev je z zanimanjem spremljalo predavanja zdravstvenih in kmetijskih strokovnjakov ter predavanja zastopnic Zavoda za pospeševanje gospodinjstva o zdravstvu, kmetijstvu in sodobnem gospodinjstvu. V več primerih so med predavanji predvajali zvočne filme, epidiaskopske projekcije in diafilme. Sorazmerno največja udeležba obiskovalcev je bila v Gračišču, Šmarjah in Gazonu.

Tovariš urednik,

Ze večkrat smo razpravljali o nujnosti ureditve parkov in vrtov v Portorožu, vendar pa je vse več ali manj ostalo le pri sklepih. Doslej je bilo storjenega malo, kljub temu da so pogoji za izboljšanje zunanje podobe tega pomembnega turističnega kraja ob slovenski obali dokaj ugodni.

Piranska občina bi se lahko otresla več milijonov izdatkov za vzdrževanje portoroških parkov in vrtov, če bi bile urejene razmejitve med enimi in drugimi. Nekateri gospodarske organizacije, pa tudi privatni stanovalci v vilah, so pripravili oskrbovati rastlinske nasade okoli svojih poslopj. Nekatera podjetja imajo celo lastne vrtnarje, ki bi lahko v zimskem času začeli s pripravljalnimi deli za ureditev parkov in vrtov, če bi imeli potrebna navodila, ki bi jim označila območje prostora, določenega za sajenje cvetic. Tudi turistično-olepševalni društvi v Portorožu in Piranu bi se lahko bolj zavzeli za načrtno saditev lepoticnega drevja, predvsem cipres, ki bi zaščitile gojenje drugih rastlin proti burji. Ta koristna zamisel bi bila tem lažje uresničljiva, ker gozdne uprave rade posredujejo nabavko sadik, predvsem tistih, ki bi kar najhitreje zmanjšale goličavost naših krajev.

M. C.

Tovariš urednik,

Podjetje Istra Benz v Kopru, ki se med drugim bavi s preskrbo gospodinjstev z butan plinom bo pristojno, da s 1. januarjem ustavi prodajo tega plina potrošnikom iz ožjega področja mesta Koper. Vzrok temu so neprimerni skladišni prostori, ker ne odgovarjajo zahtevam predpisov o vskladiščenju vnetljivih goriv.

Vodstvo podjetja se že dalj časa trudi, da bi rešilo to vprašanje in preuredilo neko poslopje za skladišče butan plina, vendar pa doslej v tem svojem prizadevanju ni uspelo. Po sredi bi stanovanjsko vprašanje. Treba bi bilo iz omenjene zgradbe izseliti eno stranko in to čim prej, ker v nasprotnem primeru bo moralo s 1. januarjem ustaviti podjetje razdeljevanje butan plina svojim 1400 odjemalcem.

Skoraj nerazumljivo je, zakaj pristojni organi še niso rešili tega perečega problema in z zavlačevanjem ureditve skladišča za vnetljive pline raje žrtvujejo odvzem možnosti lastnega gospodinjstva številnim družinam, kot pa, da bi po večmesečnem razpravljanju končno le z minimalnimi stroški in dobro voljo poiskali stanovanje za eno stranko. Če so to v Piranu uspeli, bi lahko tudi v Kopru.

Gospodinja

MALO ZA ŠALO MALO ZARES

Dvakrat ukradena Vespa TS 18298

Bilo ni nekoč, bilo je kar minulo nedeljo. V Izoli. Lepo vreme, sonce se smeje z neba, za december izredno toplo. Po cestah ob morju in po mestu pešci, kolesarji, motoristi in avtomobilisti. Veliko jih je vmes z znaki sosednjega velikega mesta za mejo. Gostilne so polne, kot je že navada zadnje čase, ko ima dinar na oni strani majhno ceno, pri nas pa zaleže za tri lire, kadar je v vprašanju pupca in papca.

Na postajo Ljudske milice pristopi mladi fant. Stanuje v Trstu, kamor se je z očetom odselil iz rojstnega kraja nekega v okolici Buj. Star je enaindvajset let, pušti pa se zmerjati za Bruna in Regoncina zraven. Zaleži se v sobo k dežurnemu miličniku:

»Pomagajte! Ukradli so mi mojo lepo Vespo. Se nova je. Siva in nič kodrlajsasta. Ima tudi registrsko številko — TS 18298. Oh, ti hudiči, pa kar izpred nosa ti pofulijo. Saj, tako je, človek ni več varen svoje imovine na tej strani.«

In v tem tonu naprej in nič nazaj in je jeznoritega in prestrašnega mladeniča miličnik komaj potolažil, da tat ne bo prišel daleč z motovilom.

Alarm. Miličniki in kriminalistični uslužbenci. Ceste in poti in staze in meja. Večer.

Na blok Skofije pripelje Vespa TS 18298, sivo in nič kodrlajsasto in še poškodovano ne, starejši možak. Hop, Cefizelj, pa je bil notri in on in Vespa na varnem. Može postavje. Telefon je zapel v Izolo obupanemu Tržačanu veselo novico. Saj pa tudi celo jesti ni mogel in je bil ves tako lepo zamišljen izlet fuč. Zdaj pa veselo na Skofije. Saj, ta milica, lahko bi že vedel, da bo prišla storilca.

In še Skofije. Miličniki. Zasliševanje — možak pa hud:

»Da, Vespa TS 18298, siva in vsa lepa in še skoraj nova. Moja je. Paglavci mi jo je doma pozumal, pa se mi je kar zdelo, kam ga bo neslo. Sam je kriv, če mu nisem povedal, ko sem mu jo v Izoli spet zmaknil skoraj izpred oči. Saj, zakaj pa.«

Je zgodba smešna kar se da, miličnikom pa ni bilo do smeha. Alarm in vse drugo in sitnosti in vse za prazen nič. No, in zato je bolje, če se bosta le kar po Trstu prevažala in si do mile volje »spsojala« Vespa TS 18298, sivo in vsa lepo, pri tem pa za drage denarje meso jedla ali pa po njem brez denarja le slino cedila...

rb

Dobri uspehi na tečajih za dosego višje kvalifikacije

V Industrijski elektrogospodarski šoli v Cerknem poleg rednega šolanja učencev prireajo tudi tečaje za dosego višje kvalifikacije elektrogospodarskih podjetij. S tečaji so pričeli predvsem na pobudo Soških elektrarn in Elektro-Gorice. Vsako leto sta v jesenskem in zimskem času po dva tečaja in sicer eden za dosego kvalifikacije in drugi za visoko kvalifikacijo.

Te dni se je končal tečaj za dosego visoke kvalifikacije. V tečaju je bilo 20 kandidatov iz raznih podjetij in sicer: Soških elektrarn, Elektro-Sežane, Elektro-Kopra, HE Dravograda in Zadruga mlekarne Sežana. Tečaj je trajal 6 tednov, predavanja so bila 7 ur dnevno, ker je bila snov obširna tako, da so morali tečajniki »trdo prijeti za delo«, ako so hoteli stopiti dobro pripravljeni pred okrajno izpitno komisijo.

Prav resno so se prijeli učenja. Vseh 20 je uspešno opravilo praktični in teoretični del izpita pred izpitno komisijo OLO Gorica ter si s tem priborilo visoko kvalifikacijo.

Posebno pohvalo zasluži najstarejši udeleženec tečaja Ferdinand Šavli, uslužbenec HE Doblar. Kljub svoji priletnosti se je zopet vsedel v šolsko klop in z mladeniško vztrajnostjo sledil predavanjem, risal, pisal domače naloge in se aktivno udeleževal pri učenju v debatnih krožkih. Tovariš Šavli je letos v maju izpolnil 64 let. Zanimivo je tudi pripomniti, da je prav on prevzemal ob anglo-ame-

riških vojaških oblasti ob osvoboditvi Primorske Elektrarno Doblar in zato lahko upravičeno rečemo, da je bil tovariš Šavli tudi njen prvi direktor. Ne samo to, sodeloval je kot delavec tudi pri njeni graditvi.

Je pa še tečaj za dosego kvalifikacije, ki ga obiskuje 25 kandidatov iz sledečih elektrogospodarskih podjetij: Soških elektrarn, Elektro-Gorice, Elektro-Sežane, Elektro-Kopra, Elektro-Krško, TE Šoštanj, HE Fala in Elektrarna Sava. Tečaj bo končan koncem decembra.

Takoj v januarju pa bo organizirala Republiška inšpekcija parnih kotlov v povezavi z Društvom strojnikov in kurjačev LRS tečaj za strojnike parnih turbin in parnih strojev. Do sedaj je prijavljeno že 25 kandidatov iz cele Slovenije, iz raznih podjetij in ne samo iz elektrogospodarstva.

Tako nudi Industrijska elektrogospodarska šola v Cerknem, razen svoje osnovne funkcije, to je vzgoje novega kadra za elektrogospodarstvo, tudi še pomoč delavcem pri dosegu višje strokovne izobrazbe in kvalifikacije.

Smrtna nesreča zaradi požara

V noči od nedelje na ponedeljek je šofer Zavoda za socialno zavarovanje v Kopru Marjan Ojo zapazil, da iz prvega nadstropja stanovanjske hiše na Trgu Giordana Bruna št. 2 v Kopru uhaja močan dim. Prikllical je ljudi ter pohitel na hodnik in nato v sobo, od koder se je kadiilo. Bilo je to stano-

vanje 29-letne Milice Jugove, uslužbenke katastrskega urada OLO Koper. Pomoč je prišla prepozno, ker je bila mlada žena že mrtva. Medtem so (po treh minutah) prihiteli na mesto tudi poklicni koprski gasilci, ki so požar takoj zadušili.

Pokojna Milica zapušča osemletnega sinka Joška, ki je bil trenutno pri njenih starših v Brezjah pri Poljčanah.

Jugova je bila pred nesrečo dva dni v postelji. Ker se s svojimi sestanovalkami v hiši ni razumela, se tudi kljub njeni boleznini zanjeto niso zanimale in je bila popolnoma prepuščena sama sebi, čeprav so vsi vedeli, da leži v postelji.

Podrobnejša preiskava bo še ugotovila pravi vzrok nesreče. Kaže pa, da je požar nastal zaradi prižganega električnega kuhalnika.

ODBOJKA

V okviru prireditve ob Dnevu JLA je razpisal TVD Partizan v Kopru množični odbojarski turnir. Povabili so sindikalne podružnice koprskih tovarn, podjetij in ustanov, ekipo koprškega garnizona JLA in mladinsko reprezentanco Kopra. Turnir se bo začel 15. decembra popoldne na igrišču Partizana v Kopru.

POŽAR V IZOLI

Minulo nedeljo je zvečer izbruhnil ogenj v seniku nad hlevom Matije Palčiča v Frausinovi ulici 1 v Izoli. Zgorelo je okrog 500 kg sena in del strešnega ogrinja. Škoda cenijo na približno 80.000 din. Lastnik ni bil zavarovan. Da škoda ni bila še večja, je velika zasluga koprškega voda poklicnih gasilcev, ki so takoj in uspešno posredovali.

Zdaj jim že živina diši

V letošnjem letu je bilo nekaj primerov, da so z onkraj meje prišli zlikovci in vlamljali v hleve zlasti po samotnejših vaseh. Iz hlevov so odpeljali tudi po več glav živine in jo skušali bolj ali manj srečno spraviti čez mejo. Seveda so nekateri pri tem tudi padli našim budnim varnostnim organom v roke, nekaterim pa se je nepoštena namera le obnesla. Znan je primer iz Dutovelj na Krasu, pa iz Petrinj pri Klanju v lanskem decembru — živina ima pred prazniki še posebno visoko ceno.

Tudi 15. novembra so neznani storilci vlomili v hlev posestnika Ivana Udoviča iz Kubeđa in ukradli 700 kg težkega vola. Kriminalistični uslužbenci TNZ, ki so takoj podvzeli preiskavo, so storilce sledili prav do državne meje. Ugotovljeno je bilo, da gre za organizirano bando, ki se je specializirala prav na krajo živine v naših obmejnih krajih. Vse kaže, da morajo biti med njimi ljudje, ki izredno dobro poznajo razmere in položaj na meji in v vaseh. Tako so v noči med 5. in 6. decembrom spet odpeljali lepo plemensko kravo sivorjave pasme, težko nad 400 kg, iz hleva Državnega posestva v Škocjanu. Krava je imela na uhlju kovinsko znamkico z vgraviranim znakom R 108. Po dosedanjih po-

PROSVETNO DELO V OBČINI HRPELJE

Pestro in zanimivo

Na področju občine Hrpelje imamo tri prosvetna društva, in sicer DPD »Svoboda« Hrpelje, DPD »Svoboda« Materija in PD »Tomo Sorli« Podgrad.

Zaradi raznih ovir pa je bil do danes občni zbor samo pri DPD »Svoboda« Hrpelje. Ostali dve prosvetni društvi pa bosta imeli občne zборе v decembru.

Po tajniškem poročilu DPD »Svoboda« iz Hrpelje je razvidno, da je »Svoboda« Hrpelje precej napravila na polju prosvete, vendar bi lahko še mnogo več, ako bi se žrtvovalo za to najvažnejšo in najplemenitejšo nalogo v življenju — prosvetnemu delovanju med ljudstvom v naši socialistični domovini — več ljudi, ne samo eden ali dva. V Hrpeljah, ki je sedež občine, se je tekom tekočega leta doselilo precej uslužbencev, ki bi bili dober prosvetni kader.

Z denarno pomočjo, ki jo je društvo prejelo od bivše okrajne ljudske prosvete iz Sežane in z vsestranskim razumevanjem sedanjega ObLO je dobila hrpeljska »Svoboda« lepo dvorano in druge prostore.

Uspešnemu delovanju društva pa so pripomogli tudi rojaki iz Amerike, ki se, kljub temu, da so že dolgo let v tujini, še vedno zanimajo za svojo domovino, posebno za svoj rojstni kraj. Zbrali so med seboj v Clevelandu 300.000 dinarjev in jih poslali DPD »Svoboda« v Hrpeljah.

Na letošnjem občnem zboru in na prvi seji novoizvoljenega odbora so si hrpeljski prosvetni delavci zadali nove naloge. Razen že

obstoječega pevskega zbora, dramske skupine in knjižnice, bodo ustanovili tudi šahovski odsek, orkester in glasbeni odsek za cibalne in pionirke.

DPD »Svoboda« Materija je v minulem delovnem letu precej delovala; vadili so igro, izposojali knjige iz društvene knjižnice, najbolj pa so se udeleževali kot pevci. Zadnje čase so potrti, ker so izgubili svojega pevovodjo, upamo pa, da bodo zopet pogumno nadaljevali z delom v svojem pevske zboru, ko jim bo odbor občinske ljudske prosvete preskrbel drugega pevovodjo.

DPD »Tomo Sorli« v Podgradu se je v minulem delovnem letu pridno udeleževalo. Delovala sta dramski in pevski odsek, posebno pa knjižnica, ki jo prav skrbno vodi tovarišica Albina Slabe. Težave so glede dvorane, ki jo upravlja tamkajšnji garnizon JLA. Upamo pa, da bodo vojaške oblasti tudi v bodoče razumele potrebe prosvetnega društva in mu pomagale.

V Podgradu skrbi za razvedrilo Podgrajčanov tudi vojaški kino, ki ima predstave redno vsak teden, le da imajo že slab kino aparat, ki je potreben popravila.

Podgrajski kulturni delavci imajo veselje do dela na prosvetnem področju, pravijo, da bodo kmalu začeli z vajo nove igre, knjižnica redno deluje, pevski zbor je z delom zaradi bolezni pevovodje malo prenehal, pa bo kmalu zopet pogumno nadaljeval.

Tudi občinski odbor ljudske prosvete si je zadal več nalog za tekoče delovno leto. Razen ljudske univerze, ki bo prirejala predavanja v Hrpeljah in po drugih vaseh svojega področja, je sklenil ustanoviti v vseh večjih vaseh prosvetna društva in pomagati učitelstvu pri izvenskolskem delu na področju ljudske prosvete.

Skoraj mesec dni pa obiskuje krojni tečaj, katerega vodi po žrtvovalna tovarišica iz Kopra, nad 100 deklet in žena, ki si z velikim zanimanjem nabirajo znanje, potrebno za gospodinjstvo, in zelo bi bilo prav, če bi take tečaje priredili tudi po drugih večjih vaseh hrpeljske občine.

A. Z.

DIETA PRI ŽELODČNIH BOLEZNIH

Pri zdravljenju želodčnih bolezni igra pravilna prehrana zelo pomembno vlogo. Zato da zdravnik slehernemu bolniku točno navodila, kaj naj uživa in čemu naj se odpove, da bo čimprej zdrav. Tistim, ki želodčnih boleznim pripravljajo hrano, seveda tudi ni lahko, kakaj iz živil, ki jih priporoči zdravnik, ni lahko sestaviti pestrih jedilnikov.

Centralni zavod za napredek gospodinjstva je zato že lani izdal brošuro »Dieta pri želodčnih boleznih«, ki vsebuje po deset jedilnikov za najpogostnejše želodčne bolezni in vse recepte zanje (skupno jih je 132).

Kako potrebna in koristna je bila ta knjižica, kaže dejstvo, da je založnik vseh tri tisoč izvodov prve naklade razprodal že v nekaj mesecih. Ker si mnogo bolnikov prav zaradi nizke naklade ni moglo omisliti te brošure, jo je Centralni zavod za napredek gospodinjstva pravkar ponatisnil.

Kakor v prvi, najdete tudi v drugi izdaji splošna navodila glede prehrane, posebej pa navodila za prehrano pri najbolj razširjenih želodčnih boleznih (akutni in kronični želodčni katar, razširjen ali povečan želodec, čir na želodcu ali na dvanaestniku). V uvodnem delu so omčnjeni tudi posamezni znaki bolezni, tako da lahko bolnik že sam delno ugotovi, za kakšno bolezen gre.

V tem splošnem, uvodnem delu so našteje tudi vse jedi, ki naj jih uživajo bolniki, posebej pa vse strogo zabranjene jedi. Na večji tabeli je prikazana kemična sestava posameznih živil in njihova kalorična vrednost. Le-ta je navedena tudi poleg receptov skupno z biološko vrednostjo.

Ker moramo za želodčne bolnike nekoliko drugače pripravljati hrano kakor za zdrave ljudi, so v brošuri tudi vsa potrebna navodila za lažje razumevanje receptov.

To knjižico lahko naročite pri Centralnem zavodu za napredek gospodinjstva, Ljubljana, Miklošičeva 6/II.

ZAHVALA

Društvo prijateljev mladine v Portorožu se zahvaljuje delovnemu kolektivu hotela »Helios«, posebno še tovarišu direktorju, za pomoč, ki jim je omogočila pristrčno izveden sprejem naših najmlajših v pionirsko organizacijo.

Zamenjava kovancev

S 1. januarjem 1957 bodo prenehali veljati kot zakonito plačilno sredstvo stari kovanci iz cinka po 0,50, 1, 2 in 5 din. Namesto njih bodo ostali v prometu novi kovanci iz aluminija.

Do 31. decembra bodo stari kovanci še v obtoku kot redno plačilno sredstvo, po 1. januarju 1957 pa jih bodo lahko imetniki do 31. marca zamenjali za nove le pri podružnicah Narodne banke FLRJ.

Led prebit tudi v Senožečah

Senožeška Svoboda se na svojem letošnjem občnem zboru ni mogla pohvaliti z kdove kakimi velikimi uspehi, vendar ji je uspelo, po poročilu predsednika Rada Medena, prebiti led, ki je več let pokrival kulturnoprosvetno delo v Senožečah. Zaslugo za to imajo člani dosedanjega upravnega odbora, aktivni člani posameznih sekcij in učitelstvo.

Razen že obstoječih odsekov društva (dramska družina, tamburaški zbor, knjižnica in čitalnica) so lani ustanovili še godbo na pihala, šahovski sekcijo, avtomoto odsek, kino in imeli so razne tečaje. Razen tega so organizirali več gostovanj. Ljudje so bili najbolj veseli nastopov tamburaškega zbora, ki je igral narodne pesmi. Tamburaški zbor šteje danes 18 članov, ki redno hodijo na vaje, nastopajo na vseh proslavah in tudi gostujejo v sosednjih vaseh.

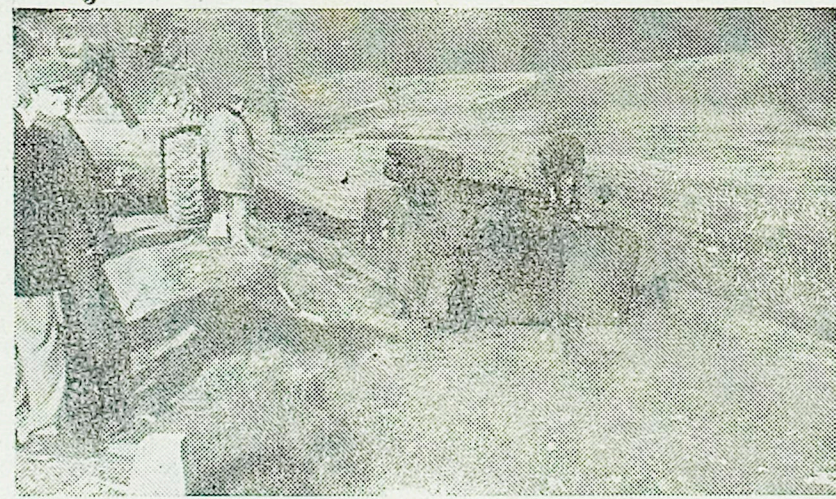
Knjižnica in čitalnica ima 800 knjig, po katerih z veseljem in pridno sega zlasti mladina. Prav zato bi bilo potrebno nabaviti nekaj novih knjig. Avtomoto odsek je imel 24 članov, navdušenih za šoferski tečaj. V prostorih čitalnice ima svoj sedež še šahovska sekcija, ki je uspešno odigrala nekaj tekmovalj. Dramska sekcija je uprizorila komedijo »Laži zdravnik«, za letos pa upajo, da bodo še napredovali. Kot poseben uspeh štejejo v Senožečah nabavo instrumentov za godbo na pihala, ki je pridno vadila in nekajkrat tudi nastopila. Z dodelitvijo kina po razformiranju ObLO v Senožečah je imela do zdaj Svoboda samo precej stroškov, ker je bilo treba dvorano urediti in opremiti. Z letošnjim letom pa računajo, da bo tudi kaj dobička. Šibka točka pa je pevski zbor, katerega jim še ni uspelo ustanoviti, kljub temu, da si zlasti mladina želi tovrstnega

udeleževanja. Glavna ovira je, da nimajo pevovodje.

V letošnjem programu je ustanovitev recitacijskega zbora s pomočjo šolske mladine, ki je tudi do zdaj sodelovala na proslavah z DPD Svobodo. Razen tega se navdušujejo tudi za ustanovitev odseka za balcanje, ki bo imel precej pristašev med starejšimi in mladino.

Gmotno pomoč je prejelo DPD Svoboda v preteklem letu od ObLO Divača, domače kmetijske zadruge in drugih organizacij.

Novi upravni odbor čaka še težko delo pri komaj začelih ali nakazanih nalogah. Pri tem se bo zlasti moral potruditi, da vključi med svoje aktivne člane čim več mladine in da reši pereče vprašanje strokovnih vodij posameznih sekcij.

Minuli petek je bil za nekatere vozače motornih vozil res »črni petek«. Rahla, toda nenadejana poredica je bila kriva, da je prišlo v jutranjih urah v neposredni bližini Ilirske Bistrice do dveh nesreč, ki pa k sreči nista imeli težjih posledic. Na sliki je motorno dvigalo nekega mariborskega podjetja lepo videti, kako ga je zahrbtna poredica speljala s ceste in prevrnila čez nasip. Na pomoč je priskočil tank JLA, ki je vozilo speš potegnili na cesto, da je lahko nadaljevalo pot.

TELESNA VZGOJA · ŠPORT · ŠAH

SMUČANJE

Bogat spored za bližnjo sezono

Na rednem običnem zboru Primorske smučarske podzveze v Idriji so se pomenili o koledarju smučarskih prireditev in tekmovanj v prihodnji smučarski sezoni. Sklenili so, da bo Podzveza pri vseh prireditvah tesno sodelovala z organizacijami TVD Partizan.

SINDIKALNA TEKMOVANJA V IZOLI

Ob Dnevu republike se je zaključilo v Izoli množično tekmovanje sindikalnih podružnic v raznih športnih panogah, ki se je začelo v začetku preteklega meseca. Na sporedu je bilo 36 srečanj v nogometu, šahu, namiznem tenisu, odbojki, streljanju in vlečenju vrvi. Prvo mesto je zasedla ekipa MEHANOHEMIKE pred GRADBENIKOM, IRISOM in ARRIGONIJEM. V namiznem tenisu, odbojki in nogometu je zmagala MEHANOHEMIKA, v vlečenju vrvi GRADBENIK, v streljanju pa IRIS. Zmagovalcu so izročili prehodni pokal mestnega sindikalnega sveta, zmagovalci v posameznih panogah pa so prejeli diplome.

Tekmovanja se je udeležilo 250 športnikov in je uspelo kljub raznim težavam zaradi pomanjkanja prostorov in rekvizitov. Predvsem pa velja poudariti, da se je s temi prireditvami zelo razgibalo športno življenje v Izoli, zlasti med mladino.

L. T.

ŠAH

60 IGRALCEV NA SINDIKALNEM BRZOTURNIRJU V KOPRU

Ob Dnevu republike so v Kopru priredili pokalni sindikalni brzoturnir, ki se ga je udeležilo rekordno število moštev in igralcev. Nastopilo je namreč deset ekip z okrog 60 igralci. Po zanimivih in zelo borbenih igrah je osvojila prvo mesto ekipa Tajništva za notranje zadeve, ki je zbrala 23 točk in pol. Isto število točk je osvojila tudi ekipa prosvetnih delavcev, vendar ji je pripadlo drugo mesto zaradi slabših rezultatov proti zmagovalcem.

Razpored drugih moštev je bil naslednji: Elektro-Koper 23 točk, OLO (I) 21 in pol točke, Radio Koper 20 točk, OLO (II) 16 točk, Fructus 15 točk, OBLO 13 in pol točke, Stil 12 in pol točke in TNZ (II) 11 in pol točke.

Zmagovalcu so izročili prehodni pokal občinskega sindikalnega sveta, drugoplasirani ekipi prosvetnih delavcev pa kajizne nagrade.

V Piranu pa je bil tradicionalni šahovski dvoboj med Piranom in Portorožem. Ker se je končal neodločeno, je prehodni pokal obdržalo piransko šahovsko društvo.

Tedenska prometna kronika

Med devetimi prometnimi nesrečami, ki so se zgodile pretekli teden v koprskem okraju, sta bile dve težji. V Šmarjah nad Koperom je padel z motorja Tržčan Guerin Jerman, pri Rižani pa se je ponoči zaletel z motorjem, ki ni bil opremljen z lučjo. Emil Sergaš iz Trsta, v voz z vprego, oba neprevidna motorista sta dobila težje telesne poškodbe in sta bila prepeljana v bolnišnico. Največ manjših prometnih nesreč je bilo 6. decembra na področju postojnske občine. V Matenji vasi je Franc Ražem zaradi hitre vožnje in neizkušenosti v upravljanju motornega vozila zadrl z osebnim avtomobilom v občestni zid. V Postojni je nek avtomobilist podrl prometni znak; v Hraščah je Kolman Nikolčič, ki nima voznškega izpita, prevrnil traktor s prikolico last KZ Hraščice, pri Razdrtem pa je na spolzki cesti zaneslo v zid kamnoloma tovorni avtomobil, ki ga je upravljal Vinko Komar iz Ljubljane, naslednjega dne pa je zdrknil v občestni jarek z osebnim avtomobilom Tržčan Bogdan Križaj. Spolzka cesta in neprevidnost sta bila vzrok nesreče v Ilirski Bistrici, kjer je zdrknil s ceste tovorni avtomobil mariborskega podjetja »Surovinac«. Največjo srečo pa je imel Ivan Orlić iz Buzeta, ki je pri Idriji padel z motorja in je ostal popolnoma nepoškodovan. Tudi na motorju ni bilo škode, moral pa se bo zagovarjati pred sodniki za prekrške, ker je upravljal motor brez soferskega izpita.

Partizanska društva bi predvsem skrbela za množično udeležbo, Podzveza pa za kakovostni napredek smučarstva na Primorskem. Da bi postalo smučarstvo na Primorskem bolj popularno, bodo predlagali pristojnim okrajnim prosvetnim organom, naj bi že v prihodnji sezoni organizirali šolske občinske smučarske tekme. Najboljši pionirji iz teh tekem bi se pozneje pomerili na okrajnem prvenstvu v Črnem vrhu.

Koledar predvideva začetek prireditev 13. januarja, ko bodo smučarska tekmovanja osnovnih organizacij. Če pa bodo snežne razmere ugodne, bodo že ta mesec organizirali v Idriji tečaj za tekmovalce v tekih, alpskih disciplinah in skokih. 19. in 20. januarja bo v Idriji podzvezno smučarsko prvenstvo, šolska pionirska tekmovanja naj bi bila do konca januarja, okrajno pionirsko prvenstvo pa v februarju. 10. februarja bodo na Lokvah okrajni patrolni teki in meddruštvena tekmovanja v skokih, 10. marca pa meddruštvena tekmovanja na Livku. Teden dni pozneje bodo odprli v Logu pod Mangartom 40-metrsko smučarsko skakalnico. Ob tej priložnosti bodo razne meddruštvene tekme in tekmovanje v veleslalomu. Idrijski Rudar pripravlja meddruštvene tekme 27. februarja.

Na običnem zboru so ugotovili, da je na Primorskem še mnogo predelov, kjer smučarstvo kljub ugodnim pogojem še vedno ni zaživelo.

ZAKAJ SE NI V HRPELJAH TVD PARTIZAN

V nedeljo je v Hrpeljah priredil TVD Partizan iz Divače dobro uspelo telovadno akademijo. Nastopajoči, ki so člani mladega, a požrtvovalnega in delavnega društva, so s svojim programom navdušili občinstvo, med katerimi jih ni bilo malo, ki so se spraševali, zakaj tudi v Hrpeljah še ni ustanovljeno telesno-vzgojno društvo Partizan.

NOGOMET

Član prve conske lige Reka je na domačem igrišču igrala neodločeno s članom prve italijanske nogometne lige Padovo. Rezultat srečanja 3:3 je vsekakor lep uspeh za jugoslovansko moštvo, ki je z zelo dobro igro navdušilo 8.000 gledalcev. Reka je vodila celo 2:0 in 3:1, vendar so gostje po zaslugi svojega najboljšega igralca Bonistalija na koncu izenačili. Za Reko so dosegli gole Naumovič, Osojnak in Vesela.

V nedeljo je ekipa JLA iz Kopra premagala domačo enajstorico s 4:1. Edini gol za Koprčane je dosegel Poljšak.

V predtekmi pa sta se ekipi A in B Kopra razšli z neodločenim rezultatom 2:2.

OBVESTILO

Cenjene odjemalce obveščamo, da smo zaključili s prodajo naših izdelkov do prihodnje sezone.

»OPEKARNA« Ilirska Bistrica

OBVESTILO

V letošnji redni knjižni zbirki Prešernove družbe so izšle naslednje knjige:

1. Koledar Prešernove družbe za leto 1957
2. France Bevk: Iskra pod pepelom, zgodovinski roman
3. Beno Zupančič: Mrtvo morje, povest
4. Ivan Ribič: Kala, mladinska povest
5. Dr. Miroslav Zel: Morje in njihovi zakladi, poljudno znanstveno delo.

Zamudniki lahko nabavijo zbirko v vseh knjigarnah za 450 din. Cena posamezni knjigi je 100 din, koledarju pa 200 din. Prav tako sta na razpolago v vseh knjigarnah tudi dodatni knjigi:

Dr. M. Avčin — Dr. S. Lunaček: Otrok od spočetja do pubertete za ceno 100 din

Andreja Grum: Praktični nasveti za dom za ceno 200 din.

Vse knjige lahko naročite tudi na naslov Prešernove družbe, Ljubljana, Ulica Heroja Tomšiča 5, kjer lahko dobite za doplačilo 80 din vsako knjigo tudi vezano v polplatno. Poštšina je 30 din.

Tajništvo

Uprava in sindikalni odbor Splošne plovbe sporočata, da je v sredo, 11. decembra 1956 nenadoma preminul

Vladimir Štolfa

kapitan dolge plovbe, bivši poveljnik M/L »Gorenjska«, in luški kapitan v Piranu.

Pogreb dragega tovariša bo v petek, 14. t. m. ob 15. uri iz luške kapitanerije na pokopališče v Piranu.

Zavednega in priljubljenega pomorščaka bo kolektiv ohranil v trajnem spominu.

Barba Vane pravi...

Naši malčki nestrpnost pričakujejo dedka Mraza in pravi užitek jih je poslušati, kako vneto razpravljajo o svojem velikem prijatelju, ki jim vsako leto pripravi toliko veselja. Ne bo tri dni od tega, ko sem na koprskem, Belvederu pristvoval takšnemu razgovoru. Otrokom so drobna lička kar žarela, ko so se pogovarjali o svojem Dedku. Le dva ali trije so stali bolj ob strani in molčali. »No, kaj bo pa vam prinesel dedek Mraz,« sem jih povprašal. »Nič!« se je odrezal najstarejši. »Naš očka in mamica ga ne marata, ker ni svet mož, kot sveti Miklavž, ki smo ga videli v Trstu.«

Tudi naša podjetja se pripravljajo na dedka Mraza. Zdi se mi, da v tem pogledu prednjači goriški Avtopromet, saj je že pred nekaj dnevi njihov avtobus priredil otrokom veliko zabavo, ko je vso pot iz Gorice do Izole sejal orehe po cesti. Pozneje je sicer prišlo do besed med lastnikom orehov in sprevodnikom, pa kdo bi gledal na takšne malenkosti.

Ker smo že pri avtobusih, naj vam povem kratko zgodbičko. Slišal sem jo iz ust starega avtobusnega

čivja in zelenjave. Malce pa so le zaskrbljene, če ne bo treba upravitve nove ekonomije toliko preprečevati, da bo poslala svoje pridelke na koprski trg, kolikor je moral preprečevati radijski reporter njegova predstavnika, da mu je nazadnje priznal, da je ekonomija namenjena tudi domačim potrošnikom.

Tako, in s Kopro mogoče opravili. Pogledajmo, kaj je še novega v Piranu. Ko sem prišel tja, so me najprej zbudile v oči Mateottijeva in še nekatere ulice, ki nikakor ne delajo ugleda mestni komunali. Res bi ne bilo napak, če bi jih malce popravili. Zlasti bi bili hvaležni prebivalci teh ulic, saj so mi potložili, da jih vrže iz spanja vsak voz, ki ponoči pripelje mimo.

Tudi tisti parni kotel, ki leži že lep čas v skladišču, bi nazadnje lahko postavili, kamor sodi. Če se ne motim, so nabavili za mestno kopališče oziroma pralnico, ki je res potrebna. Dobro bi bilo, da bi se kdo spomnil na to. Jaz sem imel namen osebno obvestiti kakega uradnika na občini, pa nisem dobil nobenega v uradu. Pozneje, ko je bilo že prepozno, pa sem zvedel, da bi jih bil moral iskati v delikatesi. Na to se res nisem spomnil.

Bo kar dovolj za danes. Drugi teden pa nasvidenje v Bistrici in Postojni, če ne bo burje.

Vas pozdravlja

Vaš Vane

Radio KOPER

NEDELJA, 16. decembra:

8.00 Domače vesti in objave; 8.10 Kmetijska oddaja; 14.00 Glasba po željah; 15.15 Vesti; 15.20 Z mikrofonom po Primorskem; 15.40 Odmevi pod Nanosom; Nastop mladinskega zbora gimnazije iz Ajdovščine.

PONEDELJEK, 17. decembra:

7.15 Domače vesti; 7.25 Deset minut ritma; 7.35 Tri jutranje popevke; 7.45 Koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Pol ure ponedeljkovih popevk; 14.15 Domače vesti; 15.20 Ponedeljkov športni pregled; 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame; 14.40 To smo izbrali v naši diskoteki...

TOREK, 18. decembra:

7.15 Domače vesti; 7.25 Deset minut ritma; 7.35 Tri jutranje popevke; 7.45 Koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Tisoč in en takt... (pisni spored orkestralne in solistične glasbe); 14.15 Domače vesti 14.20 Naše gospodarstvo; 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame; 14.40 Ali poznate te jugoslovanske narodne pesmi?

SREDA, 19. decembra:

7.15 Domače vesti; 7.25 Deset minut ritma; 7.35 Tri jutranje popevke; 7.45 Koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Ritmi in pevci od tu in tam; 14.15 Domače vesti; 14.20 Kulturni dogodki na Primorskem; 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame; 14.40 Predstavljamo vam zbor CDJLA p. v. S. Krstiča.

ČETRTEK, 20. decembra:

7.15 Domače vesti; 7.25 Deset minut ritma; 7.35 Tri jutranje popevke; 7.45 Koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Naš operni četrtek; 14.15 Domače vesti; 14.20 Glasba po željah za pripadnike JLA.

PETEK, 21. decembra:

7.15 Domače vesti; 7.25 Deset minut ritma; 7.35 Tri jutranje popevke; 7.45 Koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Pester glasbeni spored; 14.15 Domače vesti; 14.20 Naša ljudska vojska (reportaža); 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame; 14.40 Parada ritmov in popevk.

SOBOTA, 22. decembra:

7.15 Domače vesti; 7.25 Deset minut ritma; 7.35 Tri jutranje popevke; 7.45 Koledar; 13.30 Vesti in pregled tiska; 13.45 Za konec tedna: ritem; 14.15 Vesti; 14.20 Primorsko ljudstvo je praznovalo dan JLA; 14.30 Zabavna glasba, objave in reklame; 14.40 Slovenske narodne in poskočne.

Kino

KOPER: 14., 15. in 16. decembra ameriški barvni film STEKLENI CEVELJČEK; 17. in 18. decembra francoski film ZENE SO NEVARNE; 19. in 20. decembra ameriški barvni film BLEDLICNIKOV SIN.

IZOLA: 14. decembra ameriški film KAPITAN CARREY; 15. in 16. decembra francoski film ZENE SO NEVARNE; 18. in 19. decembra angleški barvni film PURPURNI DOLINA; 20. in 21. decembra ameriški barvni film UJETNIK DVORCA ZENDA.

PIRAN: 14. decembra francoski film MI OTROCI; 15. in 16. decembra ameriški barvni film BLEDLICNIKOV SIN; 17. in 18. decembra sovjetski film POMLADANSKE SLANE; 19. decembra nemški film VELIKI VALČEK; 20. in 21. decembra madžarski film BUDIMPESTANSKO POLETJE.

PORTOROŽ: 14. decembra ameriški film TARZANOV BES; 16. decembra ameriški film KAPITAN CARREY; 17. decembra ameriški barvni film BLEDLICNIKOV SIN; 19. decembra francoski film ZENE SO NEVARNE.

DEKANI: 15. decembra ameriški film TARZANOV BES; 16. decembra ameriški barvni film KOCKAR IZ MISSISSIPPIJA.

SMARJE: 15. decembra ameriški film KAPITAN CARREY; 16. decembra nemški film PODLOŽNIK; 19. decembra sovjetski film POMLADANSKE SLANE.

SECOVLJE: 15. decembra ameriški barvni film KOCKAR IZ MISSISSIPPIJA; 16. decembra ameriški film TARZANOV BES; 20. decembra angleški barvni film PURPURNI DOLINA.

SKOFIJE: 15. decembra nemški film PODLOŽNIK; 19. decembra madžarski film BUDIMPESTANSKO POLETJE.

POSTOJNA: 14., 15. in 16. decembra sovjetski barvni film OBAD; 18. in 19. decembra ameriški film RDEČA REKA.

PIVKA: 15. in 16. decembra OB VELIKI LOČNICI; 19. in 20. decembra KAPITANOV RAJ.

MALE OGLASI

MENJAM dvosobno stanovanje na Reki za enako v Kopru ali Izoli. Naslov in upravljalna lista.

Dne 22. novembra 1956 je sofer Kmetijske zadruge Pivka IZGUBIL RJUHO (pokrivalo) s traktorja Unimog od Loga pri Vipavi do Pivke. Pošten najditelj, prejme nagrado 3000 din.

Okno v svet ZANIMIVOSTI OD VSEPOVSOD

V VOJNEM STANJU SE ENAJST LET PO KONČANI VOJNI

To se je primerilo na filipinskem otoku Mindoro. Lepega dne so našli globoko v pragozdu japonsko vojaško posadko. Stela je štiri vojake, ki niso prav nič vedeli, da je bilo že pred enajstimi leti konec druge svetovne vojne. Tako so ves ta čas prebili ločeni od vsega sveta, prepričani, da vestno izpolnjujejo svojo dolžnost. Ker jim je zmanjkalo hrane, so se preživljali vsa ta dolga leta izključno s sadeži in užitimi rastlinami, ki so jih našli v gozdu. Ko so jih nazadnje prepričali, da je vojna že zdavnaj končana, so se predali filipinski vojni oblasti, ki jih je takoj poslala domov na Japonsko.

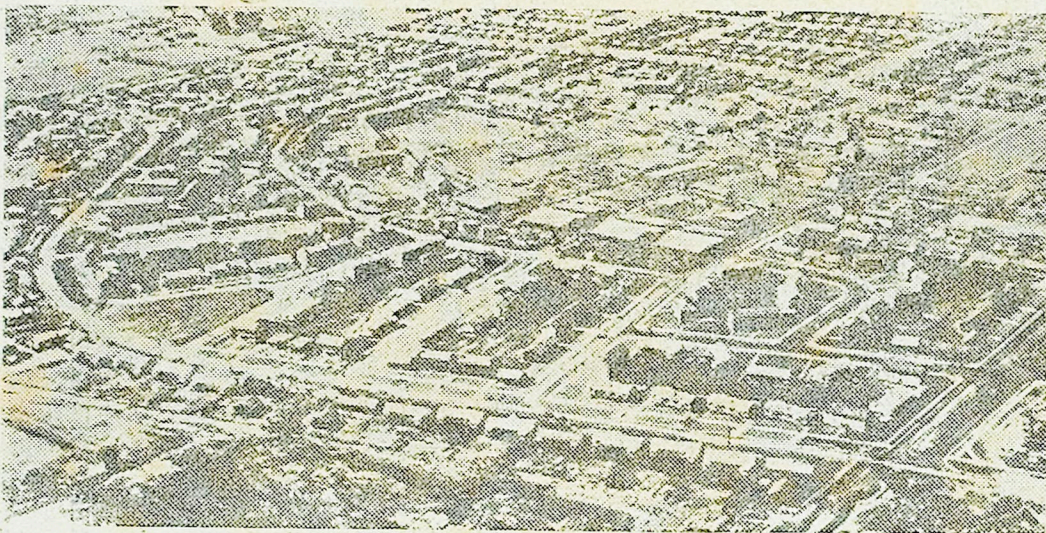
Spopad v Egiptu je trajal komaj nekaj dni. Vendar so egiptovska mesta hudo razdejana zaradi brutalnega bombardiranja angleških in francoskih letal. Posebno je bilo prizadeta arabska četrt v Port Saidu, ki je bil večkrat zaporedoma bombardiran, preden so se napadalci izkrcali. Zdaj se življenje vrača v stari tir in prebivalci odstranjujejo ruševine.

MULTIPLIKATOR SLIKE

Ameriško podjetje Westinghouse Electric Corporation je izdelalo posebno pripravo, ki bo stokrat povečala moč njihovega največjega daljnogleda na Mont Palomarju. Aparatu so dali ime »multiplikator slike« in z njegovo pomočjo bodo lahko astronomi fotografirali zvezde, ki so od nas oddaljene šest milijonov svetlobnih let. Te razdalje si pravzaprav ne moremo niti zdaleč predstavljati. Svetlobno leto je namreč izrazita astronomska mera, pomeni pa pot, ki jo naredijo svetlobni žarki v

1 letu. To je 9,655.800.000.000 kilometrov.

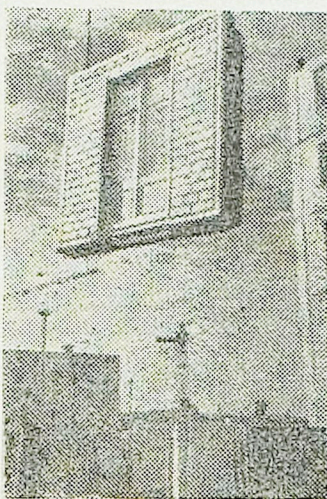
Ko znanstveniki nestrpno pričakujejo, da bo začel novi aparat delovati, se obenem vprašujejo in ugibajo, kaj bodo zvedeli novega. V prvi vrsti jih zanima, če bodo lahko odgovorili na vprašanje, kakšno je vesolje in kako je nastalo. Teorij je tako glede prvega kot drugega več, nobena pa ni doslej potrjena. Sicer je malo upanja, da bodo to dosegli z novo pripravo, pričakujejo pa, da se bodo vsaj približali rešitvi.

Letošnje olimpijske igre v Melbournu so končane. Po sodbi strokovnjakov niso bile še nobene doslej tako dobro organizirane. Priznati moramo Avstralcem, da so se res potrudili. Razen velikega novega športnega stadiona so zgradili v ta namen še več drugih objektov, med katerimi tudi športno naselje za tekmovalce. Kot vidimo na naši sliki, je to pravo mesto. V njem so stanovanja, restavracije in vse, kar sodi zraven. Uredili so za tekmovalce vsake dežele svojo kuhinjo in skrbeli, da so se počutili kakor doma.

26.000 km na uro

Skoraj ni dneva, da ne bi svet zvedel o novih uspehih sodobne tehnike. Človek je že danes dosegel hitrost, o kakršni se mu še pred desetletji ni niti sanjalo. Hitrost zvoka — 334 metrov na

Sodobno gradbeništvo teži za tem, da bi večino gradbenih del pri zidanju novih stavb opravili na tleh. Tako gre hitreje in tudi delovni učinek je boljši. Ponemokod so prišli že tako daleč, da na tleh sestavljajo cele stene in jih nato z močnimi dvigali postavljajo na mesto. Tudi okna in vrata že vnaprej vgradijo.

sekundo — ni več nič posebnega za sodobna reaktivna letala, medtem ko so z raketami dosegli še mnogo večje. Prav te dni poročajo, da so Američani dogradili raketo, ki bo po računih znanstvenikov dosegla tudi za današnje pojme skoraj neverjetno hitrost 26.000 km na uro. Raketo, ki so jo imenovali »Atlas«, bodo izstrelili s posebnega podstavka in računajo, da bo poletela 965 kilometrov visoko. Tako bo obenem s hitrostjo dosegel tudi nov višinski rekord. Raketa je namenjena za raziskovanje najvišjih plasti zemljinega zračnega ovoja.

PORAST NA JAPONSKEM PREBIVALSTVA

Čeprav je Japonska med najgostejše naseljenimi deželami na svetu, se njeno prebivalstvo množi z veliko hitrostjo. Zadnji popis prebivalstva je pokazal, da je število že preseglo 90 milijonov, kar pomeni, da je danes 18 milijonov Japoncev več, kot jih je bilo pred desetimi leti. Povprečna gostota prebivalstva na Japonskem je že 243 na kvadratni kilometer in je v tem pogledu tretja na svetu. Naj povemo za primerjavo, da pride pri nas v Sloveniji na kvadratni kilometer 73 ljudi, jugoslovansko povprečje pa je 66 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Z golimi rokami nad kačo. Šved Jorgen Bitsch, ki se ukvarja z lovom redkih živali za zoološke vrtove, je zasledil orjaško anakondo in jo skušal ujeti. Toda kača je bila večja kot je sodil in lov se je spremenil v boj na življenje in smrt. Nazadnje so lovca prisilili na pomoč in ukrotili kačo. Bila je dolga skoraj sedem metrov, tehtala pa je 97 kilogramov. Anakonda živi v Južni Ameriki in sodi med največje kače.

K sreči ni strupena

IZNAJDLJIVOST

Nemci so znani kot praktični ljudje. To so nedavno spet pokazali pri gradnji neke velike zgradbe. Ko so začeli pripravljati zemljišče, so ugotovili, da so pozabili pravočasno poskrbeti za stroje, ki naj bi nabijali in utrjevali teren. Stroje bi lahko dobili iz oddaljenega mesta šele čez več dni, z ročnim delom pa bi se tudi vse skupaj zavleklo. Tedaj se je eden izmed gradbenikov spomnil na cirkus, ki je prav takrat gostoval v mestu. Angažiral je 15 slonov, ki so delo opravili na splošno zadovoljstvo strokovnjakov.

— Zakaj pa vas sorodniki nič ne obiščejo? Mar se vas sramujejo?

— Tega ne. Pač pa jih ne pustijo iz sosednjih celic...

VINO V VODNJAKU

Letos je bila na otoku Visu izredno dobra vinska letina. Niti najstarejši ljudje ne pomnijo takšne. Zato ni čudno, če je vinogradnikom zmanjkalo posode. Pomagali so si tako, da so v nekaterih vaseh izpraznili nekaj vodnjakov in jih napolnili z vinsko kapljico.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

31

»Saj ne boste v postelji. Najprej boste napravili sončno kuro. Potem pride na vrsto lahka telovadba. Nato pa, ko se napravi čista, boste operirani.«
»Toda ne morem čakati šest mesecev.«
»Zdravnik je razklenil svoje nežne prste na čepici, ki jo je držal v roki, in se nasmešnil.«
»Se vam tako mudi nazaj na fronto?«
»Zakaj pa ne?«
»To je zelo lepo,« je rekel. »Vrl fant ste.«
»Sklonil se je in me rahlo poljubil na čelo.«
»Poslal bom po Valentinijo. Nikar ne bodite v skrbeh in ne vnmirajte se. Bodite dober fant.«
»Vam smem ponuditi požirek pijače?« sem vprašal.
»Ne, hvala. Sploh ne pijem alkohola.«
»Samo požirek.« Pozvonil sem vratarju, da bi prinesel kozarec.
»Ne. Ne, hvala. Čakajo me.«
»Zbogom,« sem rekel.
»Na svidenje.«

Čez dve uri je prišel v sobo doktor Valentinij. Zelo se mu je mudilo in konice brkov so mu štrlele pokonci. Bil je major, v obraz je bil ves zagorel in ves čas se je smejal.
»Kako ste mogli dobiti nekaj tako svinjskega?« me je vprašal. »Pokažite mi plošče. Da, da. Takšna je ta reč. Videti ste zdravi kot riba. Kdo je to lepo dekle? Je to vaša ljubica? Mislil sem si tako. Kaj ni to hudičeva vojna? Vas to boli? Vrl fant ste. Napravil vam bom novo koleno, da bo

boljše od prejšnjega. Vas tu boli? Prav rad verjamem, da vas boli. Tle zdravniki vprav uživajo, če lahko mučijo človeka. Kaj so doslej storili za vas? Govori to dekle italijanski? Morala bi se naučiti. Res krasno dekle. Lahko bi jo učil jaz. Se jaz bi prišel sem za pacienta. Ne, toda vse, kar se tiče poroda, vam bom napravil zastoj. Je razumela, kaj sem rekel? Rodila vam bo lepega fantka. Lepega svetlolaščka, kot je ona. Prav. Kar v redu. Kakšno krasno dekle. Vprašajte jo, če hoče večerjati z mano. Ne, ne mislim vam je prevzeti. Hvala. Prav lepa hvala, Miss. Tako.«

»Tako, to je vse, kar sem hotel vedeti.« Potrepljal me je po rami. »Kar ostanite brez ovojev.«
»Vam smem ponuditi kozareček, doktor Valentinij?«
»Kozareček? Seveda. Tudi deset, če hočete. Kje pa so?«
»V omari. Miss Barkley nama prinese steklenico.«
»Na zdravje! Na vaše zdravje, Miss! Kako krasno dekle! Prinesel vam bom boljši konjak, kot pa je tale.« Potem si je otrl brke.

»Kdaj bom po vašem mnenju lahko operiran?«
»Jutri zjutraj. Prej ne. Zelo se vam mora izprazniti. Morajo vas okopati. Poiskal bom spodaj staro damo in ji dal navodila. Na svidenje. Jutri se spet vidiva. Prinesel vam bom boljši konjak, kot pa je tale. Tu ste kar dobro spravljani. Na svidenje. Na svidenje jutri. Dobro spite! Prišel bom zgodaj.«

Pri vratih mi je pomahal, brki so se mu postavili pokonci, v rjavi obraz pa se je smejal. Na rokavu je imel samo eno zvezdo, zakaj bil je major.

XVI

Ta večer je skozi vrata, ki so gledala na balkon in skozi katera smo ponoči strmeli čez strehe mesta, priletel netopir. V sobi je bilo temno, samo rahla nočna svetloba je prihajala iz mesta, toda netopir se ni prestrašil, marveč je frfotal po sobi, kakor da je zunaj.

Midva sva ležala in ga opazovala in mislim, da naju ni videl, tako mirno sva ležala. Ko je odletel iz sobe, sva videla, kako se približuje svetloba reflektorja in sva gledala,

kako je žarek drsel po nebu, potem pa, kako je izginil in se je vrnila tema.

Ponoči je pihljal lahen veter in slišali smo može pri protiletalskem topu, kako se pogovarjajo na bližnji strehi. Bilo je mrzlo in bili so ogrnjeni v pelerine. Ponoči sem bil v skrbeh, da bo kdo prišel gor, toda Catherine je menila, da vsi spijo.

Neko noč sva zaspala, in ko sem se prebudil, je ni bilo poleg mene, pač pa sem slišal, kako prihaja po hodniku in kako so se vrata odprla. Potem se je vrnila v posteljo in rekla, da je vse v redu. Bila je spodaj in je videla, da vsi spijo. Šla je vse do vrat Miss Van Campen in je slišala, kako v snu globoko diha. Prinesla je s sabo nekaj peciva, jedla sva ga in pila nekoliko vermute. Bila sva zelo lačna, toda rekla mi je, da mi bodo naslednje jutro popolnoma izpraznili želodec.

Proti jutru sem vnovič zaspal, in ko se je danilo in sem se prebudil, sem ugotovil, da je že spet odšla. Stopila je v sobo sveža in ljubka in sedla na posteljo. Vzšlo je sonce, v ustih sem imel termometer, vdihavala sva roso na strehah, potem pa vonj kave, ki so jo pili vojaki pri topu na sosedni strehi.

»Rada bi, da bi šla malo na sprehod,« je rekla Catherine. »Vozila bi te v vozičku, če bi ga imela.«

»Kako pa bi se nameslil v vozičku?«

»Bi že kako napravila.«

»Lahko bi šla v park in zajtrkovala zunaj.«

Gledal sem ven skozi odprto okno.

»Kar morava zares storiti,« je rekla, »je, da se pripravim za svojega prijatelja doktorja Valentinija.«

»Zdel se mi je sijajen.«

»Meni ni bil tako povšeči kot tebi. Vendar mislim, da je zelo dober.«

»Pridi spet v posteljo, Catherine, prosim te,« sem rekel.

»Ne morem. Kaj nisva preživela lepe noči?«

»Boš lahko drevi spet v službi?«

»Verjetno bom. Toda ne boš me želel.«

»Seveda te bom.«